

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA w ŁODZI

LLO-411-34/01
I/01/016

Nr ewidencyjny 189/2002/I/01/016/LLO

INFORMACJA
O WYNIKACH KONTROLI
REALIZACJI PROGRAMU REGIONALNEGO PILICA

Łódź

grudzień

2002 r.

SPIS TREŚCI

	<u>Strona</u>
I. CZĘŚĆ OGÓLNA	
1. Charakterystyka kontroli	1
2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności	4
3. Wnioski	9
II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	
1. Analiza stanu prawnego	10
2. Istotne ustalenia kontroli	16
2.1. Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi	16
2.2. Urząd Marszałkowski w Łodzi	18
2.3. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	20
2.4. „Eko-Consulting” Spółka z o.o. w Piotrkowie Tryb.	25
2.5. Spółka z o. o. „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz.	27
2.6. Ustalenia innych kontroli	32
III. PRZEBIEG POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI	35
Załącznik Nr 1	Kalendarium
Załącznik Nr 2	Wykaz osób pełniących funkcje publiczne, których kompetencje wiązały się z realizacją Regionalnego Programu PILICA
Załącznik Nr 3	Wykaz podstawowych aktów prawnych

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Charakterystyka kontroli

Temat: Prawidłowość podejmowanych działań (w tym ich koordynacji) przez administrację rządową, samorządową oraz inne podmioty w zakresie realizacji Programu Regionalnego Pilica

Nr kontroli: I/01/016

Kontrola została podjęta z własnej inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli przez Delegaturę w Łodzi, jako kontrola doraźna (w trzech jednostkach) i sprawdzająca (w dwóch jednostkach).

Badania kontrolne objęły lata 1997-2001.

Kontrola została przeprowadzona w IV kwartale 2001 r. i I kwartale 2002 r.

Celem kontroli było dokonanie – przy uwzględnieniu kryteriów określonych w art. 5 ustawy o NIK¹ – oceny prawidłowości działań w zakresie realizacji Programu Regionalnego PILICA (zwanego dalej „Programem”), w tym skuteczności wykonywania funkcji nadzorczych i koordynacyjnych przez organy administracji rządowej i samorządowej województwa łódzkiego (Wojewoda i Sejmik Województwa) oraz Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (WFOŚiGW).

Kontrolą objęto 5 jednostek stosując następujące kryteria:

- Łódzki Urząd Wojewódzki – legalności, gospodarności, celowości i rzetelności,
- Urząd Marszałkowski w Łodzi - legalności, gospodarności i rzetelności,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi - do końca 1998 r. – jak ŁUW, od 1 stycznia 1999 r. jak Urząd Marszałkowski w Łodzi,
- „Eko-Consulting” Spółkę z o.o. w Piotrkowie Tryb.² (zwana dalej „Eko-Consulting” lub „Eko-Consulting” Sp. z o.o.) – legalności i gospodarności,
- „Oczyszczalnia Ścieków” Spółkę z o.o. w Tomaszowie Maz.³ (zwana dalej Spółką „Oczyszczalnia Ścieków”) - legalności i gospodarności.

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli – t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.

² Zarejestrowana w dniu 20 marca 1998 r. jako jednoosobowa spółka z o.o. WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. Od grudnia 1998 r. udziałowcami byli także Skarb Państwa, Miasto Piotrków Tryb., 5 gmin (Przedbórz, Sulejów, Tomaszów Maz., Mniszków i Wolbórz) oraz Związek Gmin Nadpilicznych, a od sierpnia 2001 r. także Powiat Opoczno. Od początku 1999 r. następcą prawnym WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. został WFOŚiGW w Łodzi.

³ Zarejestrowana 25 maja 1998 r. Udziałowcami byli Miasto Tomaszów Maz. i WFOŚiGW w Piotrkowie, którego od 1999 r. następcą prawnym został WFOŚiGW w Łodzi.

Do oceny skontrolowanej działalności przedstawionej w niniejszej informacji wykorzystano wyniki kontroli przeprowadzonych przez Departament Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego NIK w tematach:

- P/00/092 „Wykonanie budżetu państwa w 2000 r. przez Ministerstwo Środowiska w zakresie ochrony środowiska – cz. 41 i gospodarki wodnej – cz. 22”, w tym wykorzystanie pomocy bezzwrotnej Unii Europejskiej na realizację Programu Regionalnego PILICA w ramach realizacji projektu PHARE PL 9907.03 – „Oczyszczalnia ścieków w Tomaszowie Mazowieckim”, badane przez Delegaturę NIK w Łodzi w Urzędzie Miasta w Tomaszowie Maz. oraz w spółkach z o.o. „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. i „Eko-Consulting” w Piotrkowie Tryb.;
- P/01/088 „Wykonanie budżetu państwa w 2001 r. przez Ministerstwo Środowiska w zakresie ochrony środowiska – cz. 41 i gospodarki wodnej – cz. 22”;
- P/01/090 „Wykonanie planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2001 r.,

Celem Programu Regionalnego PILICA była poprawa czystości wód Zalewu Sulejowskiego i dorzecza Pilicy poprzez skanalizowanie obszaru wokół Zalewu Sulejowskiego (kolektory lewo i prawobrzeżne) i oczyszczenie ujętych w ten sposób ścieków w dwóch oczyszczalniach zlokalizowanych w Tomaszowie Maz. i Piotrkowie Tryb., które wymagały modernizacji i rozbudowy.

Kalendarium zdarzeń dotyczących Programu Regionalnego PILICA stanowi załącznik nr 1 do niniejszej informacji.

Wyniki kontroli przeprowadzonych w ramach tematu P/00/092 w I kwartale 2001 r. wykazały niedostateczne przygotowanie organizacyjne do wdrożenia Programu Regionalnego PILICA, w tym zwłaszcza brak uzgodnionego i zaakceptowanego harmonogramu realizacji poszczególnych zadań, uzasadniającego zgłoszenie w 1998 r. przez Spółkę „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. wniosku o dofinansowanie środkami pomocowymi Unii Europejskiej rozbudowy i modernizacji dzierżawionej wówczas oczyszczalni ścieków jako jednego z zadań tego Programu.

W wystąpieniach pokontrolnych z kwietnia 2001 r. sygnalizowano zagrożenie terminu 30 września 2001 r. ustalonego w **Memorandum Finansowym**⁴ jako data zakończenia kontraktowania robót - zwłaszcza przy nie ustalonych warunkach dostępu inwestora do dokumentacji projektowo-technicznej.

Do **Prezydenta Miasta Tomaszowa Maz.** wnioskowano o kontynuowanie działań zmierzających do pozyskania przez Spółkę „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. dokumentacji technicznej umożliwiającej terminową realizację prac warunkujących skorzystanie z dotacji ze środków Komisji Europejskiej.

Do **Prezesa Zarządu Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz.** wnioskowano o zintensyfikowanie działań zmierzających do przejęcia dokumentacji techniczno-technologicznej projektu modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków, a także prac związanych z kontraktowaniem projektu, limitowanych terminami realizacji przedsięwzięcia zawartymi w Memorandum Finansowym.

Do **Prezesa „Eko-Consulting” Sp. z o.o.** wnioskowano m.in. o:

- sporządzenie jednolitego harmonogramu rzeczowo-finansowo-podmiotowego dla całości Regionalnego Programu PILICA i zaznajomienie z nim stron uczestniczących,
- przyśpieszenie i zakończenie prac projektowych modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.,
- ustalenie sposobu przekazania zaktualizowanej dokumentacji ww. zadania w terminie umożliwiającym zakontraktowanie robót przed dniem 30 września 2001 r.

Ponieważ z odpowiedzi^{5/6/7} na powyższe wystąpienia pokontrolne wynikało, że działania podjęte dla realizacji wniosków nie gwarantowały zachowania terminów zakontraktowania robót dotyczących modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz., wymaganych dla uzyskania pomocy z UE – przeprowadzono ponowne badania kontrolne.

⁴ nazwa dokumentu z dnia 31 grudnia 1999 r. zawierającego uzgodnienia pomiędzy Komisją Europejską, działającą w imieniu Wspólnoty Europejskiej i Rządem Polskim, reprezentowanym przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej w sprawie pomocy Wspólnoty Europejskiej w ramach Programu PHARE 1999, w formie dotacji do sfinansowania m.in. przedsięwzięcia projektu PL 9907.03 pod nazwą „Oczyszczalnia ścieków w Tomaszowie Mazowieckim”

⁵ Pismo Prezydenta Miasta Tomaszowa Maz. znak PWO. I. 0717/19/01 z 10.05.2001 r.

⁶ Pismo Zarządu Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. znak O.Ś. XII.4/192/2001 z 7.05.2001 r.,

⁷ Pismo Zarządu „Eko-Consulting” Sp. z o.o. znak: EC. 145/2001 z 18.06.2001 r.

2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

Realizacja Programu Regionalnego PILICA w okresie 6 lat (1996-2001) nie wyszła poza fazę koncepcyjno-projektową. Koszty wyniosły ponad 21 mln zł, a brak harmonogramu działań z określonym zakresem obowiązków i odpowiedzialności uczestniczących w Programie jednostek uniemożliwiał właściwy nadzór. W rezultacie nie zostały spełnione – we właściwym terminie – warunki wykorzystania środków pomocowych przyznanych w ramach projektu PHARE PL 9907.03 w kwocie 8,1 mln EURO na rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Mazowieckim.

2.1. Dokument o nazwie Program Regionalny PILICA nie został opracowany i nie uzyskał statusu prawnego. Podejmowane działania oparte były jedynie na „Założeniach techniczno-ekonomiczno-przestrzennych” opracowanych w 1997 r. kosztem 733,8 tys. zł (w tym 194,6 tys. zł od Wojewody Łódzkiego) na zlecenie byłego Wojewody Piotrkowskiego, który został upoważniony przez sygnatariuszy porozumienia ze stycznia 1996 r. do nadzorowania realizacji uzgodnionych działań, w tym powołania wspólnie z Wojewodą Łódzkim pełnomocnika do spraw opracowania i realizacji programu. O stosownych rozwiązaniach (m.in. wybór koncepcji i autora opracowań projektowych) zmierzających do realizacji powołanego porozumienia decydowały (w formie kolejnych porozumień) wieloosobowe gremia przedstawicieli urzędów administracji rządowej i samorządowej oraz innych instytucji. Efektem tych działań do końca 1998 r. było wykonanie strefy ekotonowej wokół Zbiornika Sulejowskiego (koszt 993,7 tys. zł) oraz opracowanie części dokumentacji technicznej kolektorów lewobrzeżnych z rozbudową oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Tryb. i Tomaszowie Maz., którą w formie aportu o wartości 2.436,9 tys. zł Wojewoda Piotrkowski przekazał na kapitał „Eko-Consulting” Sp. z o.o., obejmując jako Skarb Państwa 2.436 udziałów po 1000 zł każdy.

Pozytywnie oceniono działania Wojewody Łódzkiego, który – po zmianach ustrojowych i kompetencyjnych w państwie obowiązujących od stycznia 1999 r. – wspomagał realizację Programu Regionalnego PILICA zabiegając o pozyskanie środków oraz wsparcie ze strony administracji centralnej i samorządowej, a także społeczności lokalnych.

2.2. W wyniku zmian ustrojowych, od stycznia 1999 r. do wdrożenia programu zrównoważonego rozwoju ochrony środowiska, uwzględniającego listy przedsięwzięć priorytetowych, zobowiązane były Sejmik i Zarząd Województwa Łódzkiego.

W maju 1999 r. Sejmik Województwa Łódzkiego podjął uchwałę Nr IX/81/99 popierającą ideę realizacji Programu Regionalnego PILICA oraz zobowiązał Zarząd Województwa do kontroli jego realizacji i do powołania Społecznej Rady Programu PILICA. Zarząd Województwa nie wykonał jednak uchwały, w części dotyczącej kontroli realizacji Programu, co stanowiło naruszenie art. 41 ust. 2 pkt 1 ustawy o samorządzie województwa⁸, a równocześnie skutkowało brakiem udokumentowanej wiedzy o stanie zaawansowania prac oraz występujących problemach.

Społeczną Radę Programu PILICA powołano 1,5 roku od podjęcia tej uchwały (30 stycznia 2001 r.).

Dopiero w styczniu 2001 r. Sejmik Województwa przyjął harmonogram dostosowania rozwiązań i opracowań Regionalnego Programu PILICA do zasad obowiązujących od 1 stycznia 1999 r. dotyczących programów wojewódzkich, w którym zobowiązał Zarząd Województwa do:

- przedstawienia Sejmikowi dotychczasowego zakresu realizacji Programu,
- powołania Regionalnego Komitetu Sterującego,
- sporządzenia projektu Wojewódzkiego Programu PILICA,
- poddania tego projektu konsultacji i ocenie społecznej oraz przedłożenia go Sejmikowi w terminie do 30 czerwca 2001 r.

Również tej uchwały Sejmiku Zarząd Województwa nie wykonał w terminie, a Wojewódzki Program PILICA uchwalony został w dniu 27 listopada 2001 r. (tj. 2 miesiące po upływie terminu kontraktowania robót dotyczących modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.). W konsekwencji w latach 1999-2001 brak było podstaw prawnych realizacji oraz wskazań dotyczących harmonogramu i osób lub podmiotów odpowiedzialnych za sprawną realizację Programu. (str. 18-19)

W Wojewódzkim Programie PILICA – wobec nieuzyskania środków PHARE na rozbudowę oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. – założono alternatywnie wybudowanie kosztem ok. 24 mln zł oczyszczalni ścieków w Kolonii Zawada. Nie został jednak wskazany sposób i zakres wykorzystania dokumentacji technicznej modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz., którą opracowano kosztem ponad 1.851 tys. zł.

⁸ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zm.)

2.3. WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. na podstawie porozumienia z dnia 23 czerwca 1998 r. wyznaczony został do prowadzenia wszelkich działań zmierzających do zgromadzenia środków finansujących Program, w tym także organizacyjnych, umożliwiających jego sprawną realizację. Na zadania określone w założeniach Regionalnego Programu PILICA wydatkował w latach 1996-1998 łącznie 13.663,6 tys. zł. Do organizacji i koordynacji, w tym opracowania programów i planów realizacyjnych ochrony środowiska, we wrześniu 1997 r. utworzona została „Eko-Consulting” Sp. z o.o. w Piotrkowie Tryb. (zarejestrowana 20 marca 1998 r.). Od grudnia 1998 r. w akcie założycielskim Spółki jako przedmiot jej działania podano realizację Regionalnego Programu PILICA obejmującego wszelkie działania inwestycyjne, usługowe i produkcyjne, związane z ekologiczną ochroną rozlewiska rzeki Pilicy.

W ocenie NIK nadzór Zarządu WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. – zarówno nad realizacją Programu jak i nad działalnością „Eko-Consulting” Sp. z o.o. nie był skuteczny. Przede wszystkim WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. przekazując środki finansowe na opracowanie dokumentacji projektowej nie oceniał jakości i przydatności tej dokumentacji. W konsekwencji już w 2000 r. kosztem 549 tys. zł aktualizowano dokumentację z 1998 r., dotyczącą modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz, na którą wydatkowano 1.302 tys. zł.

W umowie Nr 17/98 z dnia 28 października 1998 r. Zarząd WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. wskazał inny cel przeznaczenia dotacji w kwocie 4.000 tys. zł dla „Eko-Consulting” Sp. z o.o. od określonego w uchwale RN Nr 310/98 w sprawie przyznania tych środków. Spowodowało to, że kwota 3.697.846 zł została wykorzystana w latach 1999-2000 na sfinansowanie dokumentacji technicznej, którą stosownie do postanowień uchwały RN Nr 169/97 – ustalającej generalne kryteria wyboru i finansowania przedsięwzięć ze środków Funduszu - Spółka winna posiadać ubiegając się o dotację. (str. 22-23)

Ponadto na skutek braku nadzoru właścicielskiego nad spółkami „Eko-Consulting” w Piotrkowie Tryb. i „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. wniosek o przyznanie pomocy finansowej ze środków PHARE w październiku 1998 r. złożyła Spółka „Oczyszczalnia Ścieków”, nie dysponująca wówczas żadnymi środkami i możliwościami inwestycyjnymi, chociaż to „Eko-Consulting” Sp. z o.o. posiadała stosowną dokumentację techniczną, była zobowiązana do opracowywania planów i dysponowała środkami na ten cel, a od grudnia 1998 r. do realizacji Programu PILICA obejmującej m.in. wszelkie działania inwestycyjne. W późniejszym okresie skutkowało to komplikacjami w dostępie Spółki

„Oczyszczalnia Ścieków” do dokumentacji technicznej stanowiącej własność „Eko-Consulting” Sp. z o.o.

2.4. WFOŚiGW w Łodzi na Regionalny Program PILICA wydatkował łącznie 7.912.974 zł, głównie na podwyższenie kapitałów zakładowych spółek „Eko-Consulting” (7.000 tys. zł) i „Oczyszczalnia Ścieków” (691.600 zł). Tryb podwyższania kapitału spółek był zgodny z obowiązującymi wówczas przepisami (art. 88c ust. 1 pkt 3 i 88e ust. 8 pkt 5) ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska⁹.

Zarząd WFOŚiGW w Łodzi nie dopełnił jednak obowiązku protokolarnego przejęcia od likwidowanego WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. zinwentaryzowanej dokumentacji jego spraw bieżących z 1998 r., wynikającego pośrednio z art. 5 ust. 1 pkt 3 lit. i ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną¹⁰.

Przyczyniło się to – w ocenie NIK – do braku wiedzy o kompletności i rzetelności udokumentowania przez WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. spraw związanych z Programem Regionalnym PILICA, w tym m.in. o wysokości nakładów poniesionych na realizację Programu w latach 1996-1998. (str. 24)

Nadzór Zarządu WFOŚiGW w Łodzi, w tym właścicielski, nad spółkami „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. i „Eko-Consulting” w Piotrkowie Tryb. był nieskuteczny i nie prowadził do eliminowania rozbieżności ich stanowisk w ramach współpracy przy realizacji Programu Regionalnego PILICA. Dotyczyło to zwłaszcza problemów związanych z przekazywaniem dokumentacji technicznej modernizacji oczyszczalni ścieków oraz uzyskania pozwoleń na budowę przyłącza energetycznego i rurociągu tłocznego.

Nadzór przedstawicieli WFOŚiGW w Łodzi w radach nadzorczych obu spółek nie obejmował wszystkich form wynikających z art. 212 Kodeksu Handlowego¹¹ oraz art. 219 Kodeksu spółek handlowych¹², a Zarząd nie wymagał od nich przedkładania pisemnych sprawozdań i informacji o pracy w tych Radach oraz o efektach sprawowanego nadzoru. Dopiero w grudniu 2001 r. (w czasie kontroli NIK) jego przedstawiciele zostali zobowiązani do składania

⁹ Tekst jednolity Dz.U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196 ze zm.

¹⁰ Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.

¹¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. - Kodeks Handlowy (Dz.U. Nr 48, poz. 550 ze zm.)

¹² Ustawa z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.)

kwartalnych sprawozdań z działalności w radach nadzorczych oraz do przedkładania informacji o istotnych sprawach zaistniałych w bieżącej działalności spółek. (str. 24-25)

2.5. NIK negatywnie oceniła „Eko-Consulting” Sp. z o.o. w zakresie koordynacji prac nad realizacją Regionalnego Programu PILICA, w tym zwłaszcza rozbudową oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. Sporządzona w latach 1998-1999 dokumentacja tego obiektu, oparta m.in. na nierzetelnym bilansie ścieków, wymagała już w 2000 r. aktualizacji projektu kosztem 549 tys. zł. (str. 26)

Również ze względu na niewłaściwą współpracę ze Spółką „Oczyszczalnia Ścieków” wydłużył się termin wykonania dokumentacji projektowo-technicznej przyłącza energetycznego, gdyż wymagał wprowadzenia w toku prac zmienionych warunków zasilania.

Negatywną ocenę uzasadnia również fakt, że koordynacja działań związanych z realizacją Programu Regionalnego PILICA była praktycznie jedynym celem utworzenia i funkcjonowania „Eko-Consulting” Sp. z o.o. Jej przychody za okres jedenastu miesięcy 2001 r. w kwocie 1.116 tys. zł w 99% stanowiły odsetki od środków na rachunkach bankowych i lokatach, a tylko w 1% z usług. Koszty działalności wyniosły 882 tys. zł, w tym 78,8% wynagrodzenia i świadczenia na rzecz pracowników. (str. 27)

2.6. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wniosek Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” o dofinansowanie środkami PHARE modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. pod potrzeby Programu Regionalnego PILICA był przedwczesny, w sytuacji, gdy nie były znane terminy rozpoczęcia i zakończenia wykonania urządzeń doprowadzających do niej ścieki z rejonu otaczającego Zbiornik Sulejowski, nie były potwierdzone źródła finansowania inwestycji, a Spółka o kapitale zakładowym w wysokości 4.500 zł nie była właścicielem oczyszczalni. Wniosek uzyskał jednak aprobatę NFOŚiGW oraz Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, co skutkowało zakwalifikowaniem go do współfinansowania środkami pomocowymi (str. 28).

Jednostką Wdrażającą Projekt PHARE PL 9907.03 ustanowiono NFOŚiGW, który nie doprowadził do zawarcia porozumienia kompetencyjnego oraz ustalenia jednoznacznych zasad współfinansowania Projektu ze środków budżetów lokalnych.

Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” nie przyjęła natomiast warunku – zdaniem NIK słusznie - uzyskania efektu ekologicznego dla całego Zbiornika Sulejowskiego, który przy założeniu późniejszej (bez określonego terminu) realizacji kolektorów opaskowych, był nierealny do wykonania. (str. 30)

Brak było także konsekwencji w określeniu podmiotu finansującego koszty zatrudnienia Inżyniera Kontraktu do sprawowania nadzoru technicznego, finansowego i administracyjnego nad robotami i dostawami. Dopiero w kwietniu 2001 r. poinformowano Prezydenta Miasta Tomaszowa Maz, że koszty musi sfinansować Miasto. W tej sytuacji procedury przetargowe podjęte w czerwcu 2001 r., nie doprowadziły do rozstrzygnięć we właściwym terminie. (str. 32)

Na przygotowanie rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków Spółka wydatkowała ze środków własnych kwotę 591.812 zł. Z uwagi na zaprzestanie realizacji inwestycji około 364 tys. zł zostało bezpowrotnie utracone. (str. 32)

3. Wnioski

Wyniki kontroli wskazują, że niezależnie od wniosków skierowanych do kontrolowanych jednostek niezbędne jest zapewnienie przez:

Zarząd Województwa Łódzkiego

- koordynacji działań jednostek samorządu terytorialnego dla realizacji zadań Wojewódzkiego Programu PILICA,
- opiniowania i akceptowania wniosków składanych przez podmioty ubiegające się o środki z funduszy pomocowych,
- priorytetów zadań inwestycyjnych,
- dokonywania okresowych – co najmniej raz w roku – ocen realizacji celów Programu;

Radę Nadzorczą i Zarząd WFOŚiGW w Łodzi odpowiednio:

- dokonania oceny istniejącej dokumentacji technicznej pod kątem jej przydatności do celów aktualnie realizowanego Wojewódzkiego Programu PILICA,
- wyeliminowania rozbieżności powstających przy realizacji Wojewódzkiego Programu PILICA, w szczególności dotyczących dostępu do dokumentacji technicznej sfinansowanej środkami Funduszu,
- uwzględniania zakresu i harmonogramu realizacji Wojewódzkiego Programu PILICA przy dalszym finansowaniu „Eko-Consulting” Sp. z o.o.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Analiza stanu prawnego

Podstawowe znaczenie dla analizy stanu prawnego w okresie objętym kontrolą miały przepisy obowiązującej wówczas ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska¹³. Zgodnie z art. 90 ust. 2 (w brzmieniu obowiązującym od 27 maja 1990 r. do 31 grudnia 1997 r.¹⁴) określanie programów ochrony środowiska, dotyczących terenów objętych właściwościami poszczególnych organów administracji rządowej, należało do zakresu działania tych organów. Według art. 90 ust. 1 i 2 (w wersji po nowelizacji obowiązującej od 1 stycznia 1998 r.) do obowiązków organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego należało zapewnienie warunków niezbędnych do realizacji zasady zrównoważonego rozwoju oraz przestrzegania przepisów o ochronie środowiska na terenie objętym właściwością tych organów przez podległe im i nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne, zaś do właściwości Rady Ministrów należało określanie polityki ekologicznej państwa zgodnej z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważonym rozwojem jest taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych (art. 3 pkt. 3a).

Od dnia 1 stycznia 1999 r. – po kolejnej nowelizacji omawianej ustawy¹⁵ - art. 90 stanowił m.in., że minister właściwy do spraw środowiska, sejmiki województw oraz rady powiatów i gmin opracowują programy zrównoważonego rozwoju ochrony środowiska wynikające z polityki ekologicznej państwa, zaś częścią tych programów są krajowe, wojewódzkie i samorządowe listy przedsięwzięć priorytetowych (art. 90 ust. 3 i 4).

Z dniem 1 października 2001 r. weszła w życie nowa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska¹⁶.

Założeniem nowej regulacji jest, aby polityki, strategie, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki

¹³ Zobacz przypis 8

¹⁴ W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 1998 r. ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o zmianie niektórych ustaw – Dz.U. Nr 133, poz. 885.

¹⁵ Wprowadzonej przez art. 36 pkt 29 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa – Dz. U. Nr 106, poz. 668.

i wykorzystania terenu uwzględniały zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju (art. 8).

Zgodnie z nową regulacją wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska sporządzają odpowiednio zarządy województwa, powiatu i gminy. W miastach, w których funkcje organów powiatu sprawują organy gminy, program ochrony środowiska obejmuje działania powiatu i gminy (art. 17 ust. 3). Programy te uwzględniać muszą wymagania, o których mowa w art. 14 ustawy (art. 17 ust. 1). Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez zarząd jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska, zaś uchwalane odpowiednio przez sejmik województwa, radę powiatu albo radę gminy (art. 18 ust. 1). Z wykonania tych programów zarząd województwa, powiatu i gminy sporządzają co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy (art. 18 ust. 2).

Niezależnie od przedstawionych rozwiązań ustaw regulujących sprawy ochrony środowiska, istotne znaczenie z punktu widzenia tematyki kontroli mają przepisy dotyczące programów wojewódzkich, zawarte w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa¹⁷.

Zgodnie z art. 11 ust. 3 tej ustawy programy wojewódzkie służą realizacji strategii rozwoju województwa. Strategia ta uwzględnia w szczególności zachowanie wartości środowiska przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń. Samorząd województwa prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składa się m. in. racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 11 ust. 1 i 2).

Uchwalanie strategii rozwoju województwa oraz wieloletnich programów wojewódzkich należy do właściwości sejmiku województwa (art. 18). Natomiast przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa i programów wojewódzkich oraz ich wykonywanie stanowi zadanie zarządu województwa (art. 41 ust. 2). Wydatki związane z wieloletnimi programami objęte są planem finansowym stanowiącym budżet województwa (art. 61 ust. 2). Szczegółowe zasady włączania wydatków na programy wieloletnie do uchwały budżetowej określa art. 64 omawianej ustawy.

¹⁶ Dz.U. Nr 62, poz. 627 ze zm.

¹⁷ Dz.U. z 1998 r., Nr 91, poz. 576 ze zmianami wprowadzonymi ustawami z dnia 16 lipca 1998 r. – Zmiana ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmiku województwa (Dz.U. Nr 160, poz. 1060), z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1014) oraz z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa (Dz.U. Nr 162, poz. 1126). – tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zm.

Z dniem 15 lipca 2000 r. nastąpiła istotna nowelizacja ustawy o samorządzie województwa¹⁸, odnosząca się w poważnej części do programów wojewódzkich. W związku z nowelizacją przewidziano możliwość występowania przez samorząd województwa o wsparcie ze środków budżetu państwa na realizację zadań zawartych w programie wojewódzkim i zawierania kontraktów wojewódzkich z Radą Ministrów w tym przedmiocie (art. 11 ust. 4). Zgodnie z nowym przepisem art. 12a ust. 1 omawianej ustawy, sejmik województwa określa zasady, tryb i harmonogram opracowania strategii rozwoju województwa i programu wojewódzkiego, uwzględniając w szczególności zadania poszczególnych organów województwa przy określaniu strategii rozwoju województwa i programu wojewódzkiego. Ponadto, występujące w art. 18 pkt 2 sformułowanie „wieloletnie programy wojewódzkie” zastąpiono sformułowaniem „programy wojewódzkie”.

Należy zaznaczyć, że również zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego¹⁹ wykonywanie zadań z zakresu rozwoju regionalnego na obszarze województwa należy do samorządu województwa, o ile nie jest zastrzeżone przepisami ustawowymi do kompetencji innych organów (art. 1 ust. 3). Zgodnie z art. 5 ust. 1 i 3 powołanej ustawy wsparcie finansowe rozwoju regionalnego ze środków budżetu państwa może być przeznaczane na zadania ujęte w kontraktach wojewódzkich, do których zalicza się m.in. inwestycje poprawiające stan środowiska.

Zagadnienia dotyczące programów wojewódzkich uregulowane zostały także w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym²⁰. Do dnia 31 grudnia 1998 r. sporządzanie i realizacja wojewódzkich programów zawierających zadania rządowe, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, należało do właściwości wojewody. Programy wojewódzkie podlegały wówczas zaopiniowaniu przez sejmik samorządowy oraz wymagały uzgodnienia z Ministrem Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz właściwym naczelnym lub centralnymi organami administracji państwowej.

Z dniem 1 stycznia 1999 r., w związku z reformą systemu administracyjnego kraju, dodano do tej ustawy nowy rozdział 5a, dotyczący kształtowania i realizacji polityki przestrzennej województwa, w tym także w ramach programów wojewódzkich. Zgodnie z nowym art. 54b ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym sejmik województwa uchwała plan zagospodarowania przestrzennego województwa, w którym określa się zasady organizacji struktury przestrzennej, w tym m.in. wymagania w zakresie ochrony środowiska

¹⁸ Wprowadzona przez art. 48 ustawy z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz.U. Nr 48, poz. 550 ze zm.).

¹⁹ Ustawa powołana w poprzednim przypisie.

²⁰ Tekst jednolity: Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 ze zm.

przyrodniczego (art. 54b ust. 2 pkt 3). Ponadto sejmik województwa uchwała – przygotowywane przez zarząd województwa - programy wojewódzkie służące realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych (art. 54d ust. 1 i 2). Zadania samorządu województwa zawarte w tych programach umieszcza się w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, wskazując jednocześnie obszary, na których przewiduje się realizację tych zadań (art. 54b ust. 4).

Zagadnienia związane z działalnością funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w okresie objętym kontrolą uregulowane były w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska²¹, która stanowiła m.in., że tworzy się wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wojewódzkie fundusze) posiadające osobowość prawną, środki tych funduszy służą finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, a od 1 stycznia 1999 r. zgodnie z art. 87 ust. 2a podstawą gospodarki finansowej wojewódzkich funduszy są roczne plany przychodów i rozchodów uchwalane przez rady nadzorcze.

Zgodnie z art. 88a (od 1 stycznia 1998 r.) środki wojewódzkich funduszy przeznacza się na wspomaganie działalności określonej w art. 88 pkt 1 – 8 oraz na dofinansowywanie m.in.: postępu technicznego w ochronie środowiska i gospodarce wodnej; opracowań i wdrażania nowych technik i technologii, w szczególności dotyczących ścieków oraz zużycia wody; innych zadań związanych ze zrównoważonym rozwojem, ochroną środowiska i gospodarką wodną, ustalonych w planach działalności wojewódzkich funduszy.

Wojewódzkie fundusze mogą przeznaczać posiadane środki m.in. na: udzielanie oprocentowanych pożyczek (które mogą być częściowo lub całkowicie umarzane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów); dopłaty do preferencyjnych kredytów i pożyczek; przyznawanie dotacji, szczególnie w przypadku realizacji większych zadań o zasięgu przekraczającym obszar jednego województwa; zakładanie spółek mających siedzibę w kraju i za granicą oraz wnoszenie udziałów do spółek już działających; nabywanie obligacji i akcji jednostek gospodarczych (art. 88c).

Organami wojewódzkiego funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd (art. 88d).

Od dnia 1 stycznia 1999 r. (kolejna nowelizacja ustawy)²² członków rad nadzorczych i zarząd, który stanowią prezes i wiceprezesi, powołuje i odwołuje zarząd województwa (poprzednio wojewoda), a do zadań rady nadzorczej należy m.in. ustalanie kryteriów wyboru

²¹ Zobacz przypis 9

²² Zobacz art. 36 pkt 20 ustawy powołanej w przypisie 15

przedsięwzięć finansowanych ze środków wojewódzkiego funduszu; uchwalanie planów działalności wojewódzkiego funduszu; ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji; zatwierdzanie wniosków zarządu m.in. w sprawach wnoszenia udziałów do spółek, a także zatwierdzanie wniosków o udzielenie pożyczek i dotacji, których wartość jednostkowa przekracza 0,5% dochodów uzyskanych przez ten fundusz w roku poprzednim; kontrola działalności zarządu wojewódzkiego funduszu (art. 88e).

Do zadań zarządu wojewódzkiego funduszu należy natomiast m.in. opracowywanie projektów planów działalności wojewódzkiego funduszu; dokonywanie wyboru przedsięwzięć do finansowania ze środków wojewódzkiego funduszu; gospodarowanie środkami wojewódzkiego funduszu; kontrolowanie wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków wojewódzkiego funduszu (art. 88f).

Od 1 stycznia 1999 r. szczegółowe zasady, organizację i tryb działania wojewódzkiego funduszu określa statut nadany przez zarząd województwa po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw ochrony środowiska (poprzednio nadany przez wojewodę po uzgodnieniu z Ministrem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa).

Szczegółowe zasady gospodarki finansowej wojewódzkich funduszy ochrony środowiska określił Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w rozporządzeniu z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej²³.

Od dnia 1 października 2001 r. wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej działają na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska²⁴, mają osobowość prawną i w rozumieniu ustawy o finansach publicznych²⁵ są wojewódzkimi funduszami celowymi, prowadzą samodzielną gospodarkę finansową pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych wpływów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie oraz kosztów działalności (art. 400).

Środki wojewódzkich funduszy przeznacza się na wspomaganie działalności, o której mowa w art. 406 pkt 1 – 11 i art. 407 pkt 1 oraz na dofinansowanie m.in. działań na rzecz ochrony przyrody, badań, upowszechniania ich wyników, a także postępu technicznego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej; opracowywania planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi; innych zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej,

²³ Dz.U. z 1999 r. Nr 3, poz. 17

²⁴ Zobacz przypis 16

²⁵ Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U Nr 155, poz. 1014 ze zm.)

wynikających z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalonych w planach działalności wojewódzkich funduszy, w tym realizacji ochrony środowiska (art. 409). Działalność ta finansowana jest m.in. przez: udzielanie oprocentowanych pożyczek (które mogą być częściowo umarzane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów); dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek; przyznawanie dotacji; wnoszenie udziałów do spółek działających w kraju; nabywanie obligacji, akcji i udziałów spółek działających w kraju.

Wojewódzkie fundusze udzielają dotacji oraz pożyczek na podstawie umów cywilnoprawnych, mogą także udostępniać środki finansowe bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów, pożyczek lub dotacji na wskazane przez siebie programy i przedsięwzięcia z zakresu zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Środki powierzone wojewódzkim funduszom, pochodzące z pomocy zagranicznej są wykorzystywane na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnie z umowami, na podstawie których środki te przekazano, oraz zgodnie z procedurami obowiązującymi w tych funduszach (art. 411).

Organami wojewódzkiego funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd (który stanowią prezes i jego zastępcy) powoływani i odwoływani przez zarząd województwa (art. 412, 413 i 415).

Do zadań rady nadzorczej wojewódzkiego funduszu należy m.in.: ustalanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków wojewódzkiego funduszu; uchwalanie projektów rocznych planów finansowych; ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek; zatwierdzanie wniosków zarządu w sprawach nabywania obligacji, akcji i udziałów spółek, zaciągania kredytów i pożyczek, wnoszenia udziałów do spółek; zatwierdzanie wniosków o udzielenie pożyczek i dotacji, których wartość jednostkowa przekracza 0,5% przychodów uzyskanych przez ten fundusz w roku poprzednim; kontrola działalności zarządu wojewódzkiego funduszu (art. 414).

Do zadań zarządu wojewódzkiego funduszu należy m.in.: opracowywanie projektów planów działalności wojewódzkiego funduszu i rocznych planów finansowych; dokonywanie wyboru przedsięwzięć ze środków wojewódzkiego funduszu; gospodarowanie środkami wojewódzkiego funduszu, z zastrzeżeniem uprawnień rady nadzorczej; kontrolowanie wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków wojewódzkiego funduszu (art. 415 ust. 5).

Szczegółowe zasady, organizację i tryb działania wojewódzkiego funduszu określa statut nadany przez zarząd województwa po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska (art. 416 ust. 3).

2. Istotne ustalenia kontroli

2.1. Łódzki Urząd Wojewódzki

W dniu 10 stycznia 1996 r. zawarte zostało porozumienie pomiędzy Prezesem Zarządu NFOŚiGW, Wojewodami Piotrkowskim i Łódzkim oraz reprezentantami Zarządów: Miasta Tomaszów Mazowiecki, Miasta i Gminy Sulejów, Gmin Mniszków, Wolbórz i Tomaszów Mazowiecki. Sygnatariusze zobowiązali się do bezzwłocznego podjęcia działań zmierzających do poprawy czystości wód Zalewu Sulejowskiego i dorzecza Pilicy, tj. opracowania odpowiedniego programu i jego wspólnej realizacji. Ustalono powołanie przez obu Wojewodów pełnomocnika do spraw opracowania i realizacji Programu, a do nadzorowania wykonania tych zadań upoważniono Wojewodę Piotrkowskiego.

W Wydziale Ochrony Środowiska ŁUW w Łodzi oraz w Placówce Zamiejscowej ŁUW w Piotrkowie Trybunalskim nie posiadano dokumentacji pozwalającej ustalić czy były Wojewoda Piotrkowski opracował program wojewódzki zrównoważonego rozwoju ochrony środowiska wynikający z polityki ekologicznej państwa i czy Program PILICA ujęty został w tym opracowaniu, oraz czy zadania wynikające z Programu zostały uwzględnione na listach przedsięwzięć priorytetowych.

Kierownik Placówki Zamiejscowej ŁUW w Piotrkowie Trybunalskim (były Wicewojewoda Piotrkowski w roku 1998) wyjaśnił, że: "Najprawdopodobniej nie był opracowany program zrównoważonego rozwoju województwa piotrkowskiego, a przystąpiono od razu do opracowania koncepcji ochrony Zbiornika Sulejowskiego i rzeki Pilicy".

W kwietniu 1996 r. Wojewoda Piotrkowski ogłosił przetarg dwustopniowy na opracowanie programu ochrony wód Zalewu Sulejowskiego, obejmującego koncepcję, założenia techniczno-ekonomiczne oraz dokumentację techniczną - przewidując rozpoczęcie inwestycji w 1997 r.

W dniu 31 października 1996 r. Wojewoda Piotrkowski zawarł z wybranym w wyniku przetargu wykonawcą – „SETO” CD.& c. Office S.C. w Łodzi – umowę na opracowanie „Programu ochrony wód Zalewu Sulejowskiego obejmującego teren zlewni bezpośredniej Zalewu i rzekę Pilicę do ujęcia Brzustówka w Tomaszowie Mazowieckim”.

W dniu 21 lutego 1997 r. „SETO” dostarczyło Wydziałowi Ochrony Środowiska UW w Piotrkowie Trybunalskim 5-wariantową koncepcję Programu, który przekazano do zaopiniowania kompetentnym instytucjom (m.in. Wojewódzkiemu Biuru Planowania Przestrzennego w Piotrkowie Tryb.) specjalistom i zainteresowanym gminom. W dniu 22 kwietnia 1997 r. przedstawiciele Wydziałów Ochrony Środowiska Urzędów Wojewódzkich w Łodzi i Piotrkowie Trybunalskim, WFOŚiGW w Piotrkowie Trybunalskim, Związku Gmin Nadpilicznych i „SETO” zarekomendowali - na podstawie zebranych opinii – realizację wariantu IV koncepcji (przesyłanie ścieków do oczyszczalni w Tomaszowie Mazowieckim i Piotrkowie Trybunalskim) z modyfikacjami.

Założenia techniczno-ekonomiczno-przestrzenne tego wariantu wykonawca – „SETO” przekazał UW w Piotrkowie Trybunalskim w dniu 1 sierpnia 1997 r.

W piśmie z 1 września 1998 r. Wojewoda Piotrkowski, w związku z potrzebą podjęcia działań organizacyjnych, mających na celu wdrożenie Regionalnego Programu PILICA, zaproponował Wojewodzie Łódzkiemu przystąpienie WFOŚiGW w Łodzi do spółki utworzonej przez Fundusz w Piotrkowie Trybunalskim. W odpowiedzi (6.11.1998 r.) Wojewoda Łódzki wskazał możliwość skorzystania z innych form organizacyjnych dla podmiotu realizującego inwestycje Programu (spółka wodna, związek komunalny gmin) i zauważył, że z dniem 1 stycznia 1999 r. WFOŚiGW w Łodzi wstąpi w prawa i obowiązki Funduszu Piotrkowskiego.

Zgodnie z umową z października 1998 r. o przekazaniu praw własności do dokumentacji - Urząd Wojewódzki w Piotrkowie Trybunalskim przekazał „Eko-Consulting” Sp. z o.o. opracowane przez „SETO” dokumentacje dotyczące Programu PILICA. Wykaz przekazanych dokumentacji (cztery strony) zawierał m. in.: programy ochrony wód Zalewu Sulejowskiego obejmujące poszczególne tereny Zalewu, założenia techniczno-ekonomiczno-przestrzenne, projekty podstawowe (techniczno- wykonawcze).

Dokumentacja ta o łącznej wartości 2.436,9 tys. zł została wniesiona w formie aportu do „Eko-Consulting” Sp. z o.o., co zwiększyło jej kapitał zakładowy poprzez ustanowienie udziałów objętych przez Skarb Państwa.

Skarb Państwa reprezentowany był w 1998 r. przez Wojewodę Piotrkowskiego, a od 1 stycznia 1999 r. przez Wojewodę Łódzkiego, który w dniu 3 marca 2000 r. przekazał udziały Skarbu Państwa w Spółce „Eko-Consulting” Ministrowi Skarbu Państwa.

Z dniem 1 stycznia 1999 r. – w wyniku reformy ustrojowej państwa – zadania związane m.in. z zachowaniem wartości środowiska przyrodniczego oraz kształtowania środowiska naturalnego i gospodarki wodnej znalazły się w zakresie kompetencji samorządu

wojewódzkiego, o czym stanowiły art. 11 i 14 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa²⁶.

Pozytywnie oceniono działania Wojewody Łódzkiego - wspomagające realizację Programu Regionalnego PILICA, który:

- zabiegał o pozyskanie środków na realizację tego Programu ze źródeł zewnętrznych,
- oddelegował przedstawicieli do uczestniczenia w komisyjnych przeglądach gwarancyjnych stref buforowych zlewni bezpośredniej Zbiornika Sulejowskiego, wchodzących w zakres Programu,
- zorganizował w dniu 8 marca 2000 r. konferencję pn. „Program Regionalny PILICA – stan i perspektywy”.
- zainicjował zawarcie w dniu 4 października 2001 r. „Porozumienia w sprawie realizacji Programu Regionalnego PILICA”, mającego na celu:
 - a) zaktywizowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz Programu, zarówno na poziomie struktur organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego, jak również organizacji społecznych i stowarzyszeń,
 - b) ustanowienie związku międzygminnego jako beneficjenta Programu obsługującego inwestycje od strony finansowej,
 - c) przystąpienie do Porozumienia innych jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów zainteresowanych realizacją Programu,
 - d) upoważnienie „Eko-Consulting” Sp. z o.o. do wykonywania projektów i pozyskiwania pozwoleń na budowę przy realizacji Programu PILICA.

Przedstawiciel Wojewody uczestniczył w posiedzeniu Rady Społecznej Programu PILICA w dniu 23 listopada 2001 r. oraz sesji Sejmiku Województwa Łódzkiego w dniu 27 listopada 2001 r. poświęconych m. in. zaopiniowaniu projektu, a następnie podjęciu uchwały w sprawie przyjęcia programu wojewódzkiego pn. „Program PILICA”.

2.2. Urząd Marszałkowski w Łodzi

Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą z dnia 25 maja 1999 r. poparł ideę realizacji Programu Regionalnego PILICA oraz zobowiązał Zarząd Województwa do kontroli jego realizacji i do powołania Społecznej Rady Programu PILICA.

Zarząd Województwa Łódzkiego wykonał powyższą uchwałę tylko w części dotyczącej utworzenia Społecznej Rady i to po 1,5 roku od jej podjęcia, a skład tej Rady został

²⁶ Zobacz przypis 17

uchwalony przez Sejmik w dniu 30 stycznia 2001 r. Wcześniej uchwałą z dnia 27 czerwca 2000 r. Sejmik przyjął regulamin Rady.

Zarząd Województwa nie dysponował natomiast dokumentami potwierdzającymi przeprowadzanie kontroli realizacji Programu Regionalnego PILICA, jak również nie zadbał o pełne określenie dotychczasowego stanu realizacji przedsięwzięcia w oparciu o istniejące dokumenty źródłowe, gdyż nie posiadał nawet założeń techniczno-ekonomiczno-przestrzennych Programu Regionalnego.

Niewykonanie przez Zarząd Województwa uchwały Sejmiku w zakresie kontroli realizacji Programu stanowiło naruszenie art. 41 ust. 2 pkt 1 ustawy o samorządzie województwa²⁷.

Zarząd Województwa nie uczestniczył merytorycznie w działaniach dotyczących realizacji Programu, a jedynie pośredniczył w przekazywaniu korespondencji dotyczącej tych spraw. Przykładem był brak bezpośredniej interwencji w sprawie przyspieszenia działań na rzecz pilnego wdrożenia modernizacji miejskiej oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Tryb., wchodzącej w zakres Programu, mimo że z prośbą o takie działanie Prezydent Piotrkowa Tryb. wystąpił do Marszałka pismem z 19 lutego 2001 r. (zwrócono się jedynie o udzielenie wyjaśnień do „Eko-Consultingu”).

W dniu 30 stycznia 2001 r. uchwałą Nr XXVII/337/2001 Sejmik przyjął harmonogram dostosowania do dnia 30 czerwca 2001 r. dotychczasowych rozwiązań i opracowań Regionalnego Programu PILICA do obowiązujących od 1 stycznia 1999 r. zasad opracowywania programu wojewódzkiego.

Termin ten na wniosek Zarządu (złożony dopiero w dniu 14 sierpnia 2001 r.) Sejmik przesunął na 30 listopada 2001 r., a więc już po upływie terminu określonego w Memorandum Finansowym na zakończenie procedur związanych z podjęciem modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.

Projekt Wojewódzkiego Programu PILICA był konsultowany i opiniowany przez właściwe samorządowe jednostki organizacyjne i komisje Sejmiku. Ze względu na zgłaszane uwagi był on przedmiotem pięciu posiedzeń Zarządu Województwa w okresie od 7 sierpnia do 13 listopada 2001 r. Jednak przy opracowaniu tego projektu nie zrealizowano części z założeń powyższego harmonogramu. Zarząd nie przedstawił Sejmikowi dotychczasowego zakresu realizacji Programu Regionalnego PILICA, nie został powołany Regionalny Komitet Sterujący, Zarząd nie określił zasad sporządzania projektów zadań składających się na

²⁷ Zobacz przypis 17

Program Wojewódzki i nie dokonał wyboru zadań tworzących ten Program, a Sejmik ich przyjęcia.

Brak przygotowania projektu Wojewódzkiego Programu PILICA przez Zarząd Województwa w terminie do 30 czerwca 2001 r. (określonym uchwałą Sejmiku z 30 stycznia 2001 r.) w ocenie Delegatury NIK w Łodzi naruszał art. 41 ust. 2 pkt 1 ustawy o samorządzie województwa i spowodował wydłużenie procedury jego przyjęcia przez Sejmik Województwa Łódzkiego.

Wojewódzki Program PILICA zatwierdzony został uchwałą Sejmiku Nr XXXVI/438/2001 z dnia 27 listopada 2001 r., w której zalecono umieszczenie go w Kontrakcie Wojewódzkim na lata po roku 2002 i zobowiązano Zarząd Województwa do przedstawiania Sejmikowi rocznych informacji o realizacji zadań wynikających z Programu.

W ocenie NIK przyjęty Program był zgodny z uchwaloną przez Sejmik w dniu 26 września 2000 r. „Strategią rozwoju województwa łódzkiego”.

W Wojewódzkim Programie PILICA – wobec nie uzyskania środków PHARE na rozbudowę oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. - zamieszczono alternatywne rozwiązania lokalizacji oczyszczalni zbierających ścieki z terenów wokół Zbiornika Sulejowskiego: modernizowana w Tomaszowie Maz. (o przepustowości 40.300 m³/dobę) lub nowa w Kolonii Zawada (o przepustowości 10.000 m³/dobę).

2.3. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

2.3.1. Porozumieniem z dnia 23 czerwca 1998 r. wyznaczono WFOŚiGW w Piotrkowie Trybunalskim do prowadzenia wszelkich działań zmierzających do zgromadzenia środków finansujących Program, w tym także działań organizacyjnych umożliwiających jego sprawną realizację. Porozumienie, w obecności Wojewody Piotrkowskiego, podpisali Prezes Zarządu WFOŚiGW w Piotrkowie Trybunalskim, Prezydenci Miast Piotrkowa Trybunalskiego i Tomaszowa Mazowieckiego, Burmistrz Miasta i Gminy Sulejowa oraz Wójtowie Gmin Wolbórz, Mniszków, Sławno i Tomaszów Mazowiecki.

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Piotrkowie Tryb. i w Łodzi na realizację Programu w latach 1996-2001 wydatkowały łącznie kwotę 21.576.531 zł, w tym WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. do końca 1998 r. – 13.663.557 zł, a Fundusz w Łodzi, od stycznia 1999 r. następca prawny Funduszu w Piotrkowie Tryb. – 7.912.974 zł (w tym 194.590 zł przekazane w 1997 r. Wojewodzie Łódzkiemu na dofinansowanie kosztów opracowania koncepcji Programu).

Koszty opracowania dokumentacji projektowej Programu, sporządzonej do końca 2001 r. wyniosły 10.883.075 zł, z czego 733.827 zł (w tym 194.590 zł od Wojewody Łódzkiego) wydatkowano na opracowanie założeń Programu (wykonanych w latach 1996-1997).

WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. wydatkował bezpośrednio 3.287.928 zł na sfinansowanie m.in. opracowania części dokumentacji technicznej, opinii do Programu Regionalnego PILICA i na wykonanie ekotonowej strefy buforowej, a ponadto przekazał:

- Wojewodzie Piotrkowskiemu - 563.066 zł, m.in. na opracowanie założeń Programu oraz sprawowanie nadzoru i konsultacji przy zagospodarowywaniu – w ramach Programu - ekotonowej strefy buforowej Zbiornika Sulejowskiego,
- „Eko-Consulting” Sp. z o.o. – 6.000.000 zł, w tym 500.000 tys. zł na kapitał założycielski, 1.000.000 zł na podwyższenie kapitału zakładowego, 500.000 zł na kapitał obrotowy i 4.000.000 zł w formie dotacji na budowę oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Tryb. i Tomaszowie Maz. oraz kolektorów opaskowych,
- Spółce „Oczyszczalnia Ścieków” – 3.138.300 zł, w tym 1.500 zł na kapitał założycielski, a pozostałą kwotę 3.136.800 zł na kapitał zakładowy z przeznaczeniem na zakup części oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. wchodzącej w zakres Programu,
- Zespołowi Nadpilicznych Parków Krajobrazowych – 120.520 zł na założenie plantacji wierzby do zabudowy ekotonowej strefy ochronnej Zbiornika,
- Urzędowi Miasta Tomaszowa Maz. – 548.009 zł na dopłatę do oprocentowania kredytu pobranego na zakup ww. oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.,
- Politechnice Łódzkiej – 5.734 zł za badania wykonane w ramach Programu PILICA.

Od 1999 r. WFOŚiGW w Łodzi - w związku z reformą administracyjną - przejął finansowanie realizacji Programu PILICA i wydatkował 7.718.384 zł, w tym:

- w IV kw. 1999 r. na zaopiniowanie dokumentacji technicznej modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. - 26.784 zł,
- w grudniu 1999 r. 691.600 zł na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki z o.o. „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. z przeznaczeniem na sfinalizowanie nabycia 1/3 oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz., służącej temu Programowi (uchwały: NZW tej Spółki Nr 26/99 z dnia 23 listopada 1999 r. i Rady Nadzorczej Funduszu Nr 56/IX/99 z 19 października 1999 r.),
- w listopadzie 2000 r. 7.000.000 zł na podwyższenie kapitału zakładowego „Eko-Consulting” Sp. z o.o. z przeznaczeniem na opracowanie dokumentacji techniczno-kosztorysowych dla kolektorów prawobrzeżnych (uchwały: NZW Nr 13/2000 z 8 listopada 2000r. i Rady Nadzorczej Funduszu Nr 39/XI/2000 z 28 sierpnia 2000 r.).

Koszt opracowania dokumentacji technicznej zadań wchodzących w zakres Programu wyniósł 10.149.248 zł, w tym:

- modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. – 1.851.490 zł, z tego 549.000 zł w 2000 r. aktualizacja tej dokumentacji,
- modernizacji oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Tryb. – 519.600 zł,
- budowy i modernizacji kolektorów – 7.626.974 zł (w tym 3.994.884 zł prawobrzeżnych),
- zagospodarowanie ekotonowej strefy buforowej – 124.400 zł,
- analiza i ocena dokumentacji technicznej modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. - 26.784 zł.

Z powyższej dokumentacji wykorzystany został tylko projekt zagospodarowania strefy buforowej - na realizację tej strefy wydatkowano 993.700 zł. Pozostała dokumentacja była własnością „Eko-Consultingu”, która finansowała koszty opracowań.

Rada Nadzorcza WFOŚiGW w Łodzi przydzielając środki na dokapitalizowanie spółek działała zgodnie z obowiązującym wówczas przepisem art. 88e ust. 8 pkt 5 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska²⁸, tj. w oparciu o uchwały Rady Nadzorczej zatwierdzające wnioski Zarządu.

Działania Zarządu WFOŚiGW w Łodzi, dotyczące uruchomienia i rozliczenia środków finansowych na realizację Programu były zgodne z uchwalonymi przez Radę Nadzorczą zasadami udzielania pomocy finansowej na zadania z zakresu ochrony środowiska oraz z jego regulaminem pracy. Niemniej jednak podwyższenia kapitału zakładowego „Eko-Consulting” Sp. z o.o. w 2000 r. o kwotę 7.000 tys. zł (zgodnie z uchwałą RN) z przeznaczeniem na opracowanie dokumentacji technicznej Regionalnego Programu PILICA Zarząd dokonał wg założeń techniczno-ekonomiczno-przestrzennych przyjętych jeszcze w 1997 r. przez Wojewodę Piotrkowskiego. Nie były analizowane możliwości zmian koncepcji tego Programu. Stosownie do art. 18 pkt. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa²⁹ uchwalanie programów od 1999 r. należy do wyłącznej właściwości sejmiku województwa.

2.3.2. Prezes Zarządu WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 15 października 1998 r. wnioskował o „dokapitalizowanie „Eko-Consulting” Spółka z o.o., w tym na zakup udziałów w Spółce – 1.000.000 zł, kapitał obrotowy Spółki

²⁸ Zobacz przypis 9

²⁹ Zobacz przypis 17

– 500.000 zł, realizację celów statutowych Spółki w postaci dofinansowania budowy oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Tryb. i Tomaszowie Maz. – 4.000.000 zł”.

W Uchwale Nr 310 z 15 października 1998 r. Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. zapisano: „dokapitalizowanie „Eko-Consulting” Sp. z o.o., w tym:

- zakup udziałów w Spółce – 1.000.000 zł,
- kapitał obrotowy Spółki – 500.000 zł,
- realizacja celów statutowych Spółki w postaci dofinansowania realizacji Programu PILICA, w tym budowy oczyszczalni ścieków - w Piotrkowie Tryb. i Tomaszowie Maz. i kolektorów opaskowych – 4.000.000 zł”.

Umową Nr 17/98 zawartą w dniu 28 października 1998 r. pomiędzy Zarządem WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. i Zarządem Spółki „Eko-Consulting” przekazano Spółce dotację w kwocie 4.000.000 zł, w postaci dofinansowania Programu Regionalnego PILICA, w tym na przygotowanie i realizację budowy dwóch oczyszczalni oraz kolektorów opaskowych, z zakładanym terminem realizacji w latach 1999-2005.

W kryteriach wyboru i finansowania przedsięwzięć ze środków WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb., wprowadzonych uchwałą Rady Nadzorczej Nr 169 z dnia 6 marca 1997 r. stwierdzono, że podmiot ubiegający się o dofinansowanie zadań inwestycyjnych ze środków tego Funduszu winien mieć opracowaną dokumentację techniczną.

W tej sytuacji – w ocenie NIK – Zarząd WFOŚiGW w Piotrkowie nie miał podstaw do ustalenia w umowie Nr 17/98 sposobu wykorzystania środków Funduszu na przygotowanie budowy w postaci opracowania dokumentacji technicznej.

Zarząd WFOŚiGW w Łodzi poinformował Zarząd „Eko-Consultingu” w dniach 25 maja 2000 r. i 28 maja 2001 r. o zaakceptowaniu rozliczeń wykorzystania w 1999 r. i w 2000 r. tej dotacji, z których wynikało, że Spółka wydatkowała 3.728.327 zł, w tym 3.697.846 zł (99%) na opracowanie dokumentacji technicznej.

W ocenie Delegatury NIK w Łodzi kwota 3.697.846 zł została wydatkowana z naruszeniem uchwał Nr 169 z 1997 r. oraz 310 z 1998 r. Rady nadzorczej WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. Prezes Zarządu WFOŚiGW w Łodzi wyjaśnił, że zaakceptowano rozliczenia przedstawione przez „Eko-Consulting”, ponieważ były one dostarczone w wymaganym terminie, faktury dotyczyły finansowania prac przygotowawczych zgodnie z zapisami umowy Nr 17/98, a opracowanie dokumentacji stanowiło część Programu PILICA.

W świetle przedstawionych uchwał Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Piotrkowie wskazanie w umowie sposobu wykorzystania środków na „przygotowanie i realizację budowy” umożliwiło ich wydatkowanie na opracowanie dokumentacji technicznej.

2.3.3. Zarząd WFOŚiGW w Łodzi nie dopełnił obowiązku protokolarnego przejęcia od likwidowanego WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. zinwentaryzowanej dokumentacji jego spraw bieżących z 1998 r., wynikającego pośrednio z art. 5 ust. 1 pkt 3 lit. i ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną³⁰.

Przyczyniło się to – w ocenie NIK – do braku wiedzy o kompletności i rzetelności udokumentowania przez WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. spraw związanych z Programem Regionalnym PILICA, w tym m.in. o wysokości nakładów poniesionych na realizację Programu w latach 1996-1998.

Brak części dokumentów związanych z Regionalnym Programem PILICA uniemożliwił dokonanie w czasie kontroli oceny legalności przekazania „Eko-Consulting” Sp. z o.o. kwoty 500.000 zł na kapitał obrotowy w dniu 16 listopada 1998 r., na podstawie uchwały Nr 310 Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. z 15 października 1998 r., która nie określała celu ich wydatkowania.

Zarządy WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. i „Eko-Consulting” Sp. z o.o. dofinansowanie to potraktowały jako dopłatę do kapitału Spółki, umożliwiającą realizację Programu Regionalnego PILICA, chociaż nie można było odnaleźć dokumentu - uchwały Zgromadzenia Wspólników tej Spółki, zobowiązującej WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. (jako Wspólnika) do wniesienia dopłaty. Konieczność podjęcia takiej uchwały wynikała z obowiązującego wówczas art. 178 § 4 Kodeksu Handlowego³¹ i umowy „Eko-Consulting” Sp. z o.o.

W czasie kontroli „Eko-Consulting” Sp. z o.o. stała na stanowisku, że uchwała taka została podjęta w październiku 1998 r., lecz Zarząd Spółki nie mógł jej odszukać. Jednocześnie Prezes Zarządu „Eko-Consulting” Sp. z o.o. zadeklarował odtworzenie tego dokumentu, co nastąpiło w kwietniu 2002 r.

2.3.4. Nadzór Zarządu WFOŚiGW w Łodzi, w tym właścicielski, nad spółkami „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. i „Eko-Consulting” w Piotrkowie Tryb. był mało skuteczny i nie prowadził do eliminowania rozbieżności ich stanowisk przy realizacji Programu Regionalnego PILICA. Dotyczyło to zwłaszcza:

- uzyskania przez Spółkę „Oczyszczalnia Ścieków” praw do dokumentacji technicznej modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.,

³⁰ Zobacz przypis 10

³¹ Zobacz przypis 11

- załatwiania spraw związanych z uzyskaniem pozwoleń na budowę przyłącza energetycznego i rurociągu tłocznego do tej oczyszczalni.

Prowadzone przez Zarząd WFOŚiGW w Łodzi od 2001 r. działania zmierzające do uregulowania form i zakresu tego nadzoru nie doprowadziły do podejmowania skutecznych decyzji, łącznie z personalnymi, zapobiegających występowaniu takich rozbieżności lub służących ich usuwaniu.

Zarząd WFOŚiGW w Łodzi od 1999 r. do czasu kontroli nie wymagał od swoich przedstawicieli, wchodzących w skład Rad Nadzorczych spółek „Eko-Consulting” oraz „Oczyszczalnia Ścieków”, przedkładania pisemnych sprawozdań i informacji o pracy w tych Radach, a także o efektach sprawowanego przez nich nadzoru nad funkcjonowaniem ww. spółek.

Informacje takie od II półrocza 2001 r. składał jedynie – z własnej inicjatywy – wytypowany przez Fundusz nowy członek Rady Nadzorczej „Eko-Consulting” Sp. z o.o.

W grudniu 2001 r. Zarząd WFOŚiGW w Łodzi zobowiązał swoich przedstawicieli do składania kwartalnych sprawozdań z działalności w Radach Nadzorczych oraz do przedkładania informacji o istotnych sprawach zaistniałych w bieżącej działalności Spółek.

Treść protokołów z posiedzeń Rad Nadzorczych spółek wskazywała, że nadzór nad ich działalnością sprawowany przez przedstawicieli WFOŚiGW w Łodzi polegał głównie na przyjmowaniu corocznych sprawozdań z badania bilansu i z pracy Zarządów oraz wyjaśnień w sprawach omawianych na tych posiedzeniach. Nadzór ten nie obejmował pozostałych form wynikających z art. 212 Kodeksu handlowego oraz art. 219 Kodeksu spółek handlowych³².

2.4. „Eko-Consulting” Spółka z o.o. w Piotrkowie Tryb.

W dniu 19 września 1997 r. Rada Nadzorcza WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. podjęła uchwałę Nr 203 o utworzeniu jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, z kapitałem 500 tys. zł, pod nazwą „Eko-Consulting”, a jako przedmiot działania ustalono m.in. opracowywanie regionalnych, gminnych i lokalnych programów i planów realizacyjnych ochrony środowiska (akt notarialny z 9 października 1997 r.). Rejestracja Spółki nastąpiła 20 marca 1998 r., a w dniu 16 grudnia 1998 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o wprowadzeniu do aktu założycielskiego zapisu, że przedmiotem działania Spółki jest „przede wszystkim realizacja Regionalnego Programu PILICA obejmującego

³² Zobacz przypis 18

wszystkiego rodzaju działania inwestycyjne, usługowe i produkcyjne, związane z ekologiczną ochroną rozlewiska rzeki Pilicy”.

„Eko-Consulting” Sp. z o.o. - koordynująca prace nad dokumentacją Regionalnego Programu PILICA - nie posiadała pełnej wiedzy o jej przydatności. Dopiero w wyniku opinii uzyskanych przez Zarząd WFOŚiGW w Łodzi w IV kwartale 1999 r. zlecono przeprojektowanie modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. uwzględniające właściwy bilans ścieków. Za wykonaną aktualizację projektu zapłacono w 2000 r. – 549 tys. zł.

W trakcie pierwszej kontroli NIK w „Eko-Consultingu”, czyli na 6 miesięcy przed ustalonym w Memorandum terminem zakontraktowania robót, stan przygotowań do realizacji przedsięwzięcia pn. „Oczyszczalnia ścieków w Tomaszowie Maz.” znajdował się na etapie opracowywania dokumentacji projektowej. Brakowało części dokumentacji m.in. dotyczącej zasilania energetycznego oraz kolektorów stanowiących część opaski kanalizacyjnej wokół Zbiornika Sulejowskiego.

„Eko-Consulting” zawarł w dniu 17 kwietnia 2001 r. umowę na wykonanie w terminie 61 dni kompletnej dokumentacji projektowo-technicznej zasilania energetycznego. Na skutek niewłaściwej współpracy pomiędzy spółkami „Eko-Consulting” i „Oczyszczalnia Ścieków” (w trakcie projektowania zmieniono warunki zasilania energetycznego) termin wykonania umowy przedłużył się i przekazanie dokumentacji nastąpiło dopiero miesiąc przed wyznaczonym w Memorandum terminem zakontraktowania robót.

„Eko-Consulting” Sp. z o.o. udostępniła Spółce „Oczyszczalnia Ścieków” do wglądu dokumentację techniczną modernizacji oczyszczalni ścieków w dniach 15 czerwca 2000 r. (projekt podstawowy i pompowni głównej), 13 lipca 2000 r. (projekt rurociągu tłocznego), 17 listopada 2000 r. (projekt stacji trafo), 7 lutego 2001 r. (projekt linii energetycznej) oraz 28 i 30 sierpnia 2001 r. (dokumentację techniczną zasilania podstawowego i rezerwowego).

Po otrzymaniu wystąpienia pokontrolnego Delegatury NIK w Łodzi, „Eko-Consulting” Sp. z o.o. wystąpiła 12 czerwca 2001 r. do Zarządu Miasta Tomaszowa Maz., oferując zbycie dokumentacji projektowej oraz podjęcie negocjacji w tej sprawie. W odpowiedzi z 6 lipca 2001 r. Prezydent Miasta Tomaszowa Maz. powiadomił „Eko-Consulting”, że Miasto podtrzymuje swoje stanowiska prezentowane w 2000 r. w sprawie przejęcia projektu budowlanego oczyszczalni w zamian za oczyszczanie ścieków.

W dniu 16 lipca 2001 r. „Eko-Consulting” Sp. z o.o. poinformowała Prezydenta Tomaszowa Maz., że propozycja przekazania dokumentacji w zamian za oczyszczanie ścieków nie może być przyjęta, gdyż gospodarka wodno-ściekowa jest ustawowym zadaniem własnym

samorządów gmin. Aby zawrzeć umowę o przekazaniu dokumentacji w zamian za oczyszczanie ścieków „Eko-Consulting” Sp. z o.o. musiałaby dysponować pełnomocnictwami tych samorządów do eksploatacji kolektorów w zlewni Zalewu Sulejowskiego. Dalszej korespondencji w sprawie przekazania dokumentacji oczyszczalni nie prowadzono.

Uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego w dniu 23 listopada 2001 r. Wojewódzki Program PILICA przewiduje alternatywę budowy nowej oczyszczalni zlokalizowanej w Kolonii Zawada w gminie Tomaszów Maz., co uzasadniono m.in. wycofaniem funduszy pomocowych PHARE z finansowania rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.

W tej sytuacji Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” w dniu 20 grudnia 2001 r. zwróciła „Eko-Consulting” Sp. z o.o. – już opracowaną kosztem 1.851.490 zł - dokumentację rozbudowy i modernizacji oczyszczalni w Tomaszowie Maz.

Po zwiększeniu o 7.000 tys. zł kapitału zakładowego, „Eko-Consulting” Sp. z o.o. umową z dnia 5 kwietnia 2001 r. zleciła firmie „Hydro-Lemna” S.A. j.v. z Kielc wykonanie dokumentacji projektowej (w terminie do dnia 30 września 2002 r. za kwotę 6.417 tys. zł), której część dotyczącą projektów budowlanych kolektorów prawobrzeżnych za kwotę 3.994.874 zł otrzymała we wrześniu i październiku 2001 r.

Z uwagi na sposób finansowania (aport, dotacja, kapitał zakładowy) „Eko-Consulting” Sp. z o.o. jest właścicielem całej dokumentacji dotyczącej Programu PILICA. Nie zostały jednak ustalone zasady na jakich „Eko-Consulting” Sp. z o.o. będzie przekazywała dokumentację inwestorom, a po zrealizowaniu inwestycji – użytkownikom lub zarządom wybudowanych obiektów.

Przychody „Eko-Consulting” Sp. z o.o. za okres jedenastu miesięcy 2001 r. - 1.116 tys. zł w 99% stanowiły odsetki od środków na rachunkach i lokatach. Koszty działalności wyniosły 882 tys. zł, w tym 78,8% wynagrodzenia i świadczenia na rzecz pracowników.

2.5. Spółka z o.o. „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Mazowieckim

WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. i Gmina Miasto Tomaszów Maz. zawiązali spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pod nazwą „Oczyszczalnia Ścieków”, (obejmując odpowiednio 15 i 30 udziałów po sto złotych każdy), której rejestracja nastąpiła w dniu 25 maja 1998 r. W lipcu 1998 r. wydzierżawiono Spółce „Oczyszczalnia Ścieków” -

zakupioną przez Gminę Miasto Tomaszów Maz. od syndyka masy upadłościowej ZWCh „Wistom” S.A. w Tomaszowie Maz. - oczyszczalnię ścieków.

W 1999 r. kapitał zakładowy wzrósł do kwoty 10.201.600 zł, z czego udziały o wartości 6.371.700 zł (62,46%) objęło Miasto Tomaszów Maz., a o wartości 3.829.900 zł (37,54%) WFOŚiGW w Łodzi.

Umową notarialną z dnia 29 grudnia 1999 r. zostało dokonane przeniesienie na Spółkę prawa użytkowania wieczystego gruntów o pow. 80,6047 ha oraz prawa własności budynków, budowli i urządzeń dzierżawionej dotychczas oczyszczalni ścieków.

Realizując uchwałę NZW Nr 8/98 z dnia 2 października 1998 r. – Zarząd Spółki skierował do NFOŚiGW wstępny wniosek w sprawie dofinansowania środkami Narodowego Funduszu rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. Jako cel przedsięwzięcia wskazano przyjęcie ścieków z opaski Zalewu Sulejowskiego z jednoczesnym usuwaniem substancji biologicznych i rozwiązaniem gospodarki osadowej w ramach Regionalnego Programu PILICA, określając koszt przedsięwzięcia na 62.400 tys. zł.

Pismem z dnia 16 października 1998 r. Dyrektor Departamentu Współpracy z zagranicą NFOŚiGW poinformował Zarząd Spółki, że wniosek został wstępnie zakwalifikowany do zgłoszenia do Programu PHARE na 1999 r. Formularz zgłoszeniowy Spółka przesłała do NFOŚiGW w dniu 19 października 1998 r. Zadeklarowano zwiększenie przepustowości ścieków z 15.000 m³/dobę do 51.000 m³/dobę, rozpoczęcie w 1999 r. i zakończenie w 2002 r. przedsięwzięcia o nakładach 15.234.547 ECU oraz wskazano instytucje zapewniające finansowanie: NFOŚiGW – 20%, WFOŚiGW w Łodzi – 23%, środki własne samorządów lokalnych – 7% i środki PHARE – 50%.

W dacie sporządzenia wniosku Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” dysponowała kapitałem zakładowym w wysokości 4.500 zł i nie posiadała dokumentów oraz danych dotyczących tego przedsięwzięcia, w tym m.in.: dokumentacji techniczno– technologiczno–ekonomicznej, uzasadnienia celowości inwestycji, danych o kosztach i efektach oraz oceny ekonomicznej efektywności inwestycji. Obiekt oczyszczalni ścieków Spółka dzierżawiła od Urzędu Miasta, a prawo własności budynków i budowli oraz wieczystego użytkowania gruntów nabyła dopiero 29 grudnia 1999 r.

Pismem z dnia 25 stycznia 2000 r. NFOŚiGW poinformował Zarząd Spółki, że projekt rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. został objęty Memorandum Finansowym pod numerem PL 9907.03, którym przeznaczono na to zadania 8,1 mln EURO.

W Memorandum zamieszczono postanowienia, że kontraktowanie projektu musi być zakończone do dnia 30 września 2001 r., kwoty nie zakontraktowane będą stracone, a wszystkie płatności muszą być zrealizowane do dnia 30 września 2002 r. Podano również, że w wyjątkowych okolicznościach Komisja UE może wyrazić zgodę na przedłużenie czasu kontraktowania lub okresu płatności po przedłożeniu stosownego wniosku przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.

Uwarunkowania określone w Memorandum w odniesieniu do projektu PL 9907.03 dotyczyły m.in.:

- współfinansowania ze strony budżetów lokalnych (Miasta Tomaszowa Maz., Sulejowa i innych) oraz innych źródeł jak w założeniach oraz zakończenie projektu zgodnie z harmonogramem,
- wprowadzenia w Tomaszowie Maz. odpowiedniej polityki kształtowania cen – w stosunku do mieszkańców miasta odprowadzających ścieki – zapewniającej trwałość i odnawialność inwestycji w perspektywie długoterminowej.

Jednostką Wdrażającą, odpowiedzialną za realizację projektu ustanowiono NFOŚiGW.

W 2000 r. Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” była właścicielem oczyszczalni ścieków, zakupionej ze środków Miasta Tomaszowa Maz. i WFOŚiGW, a ponadto uzyskała zapewnienie udzielenia pożyczek z WFOŚiGW w Łodzi w kwocie 6.000 tys. zł na rok 2000 i 4.500 tys. zł na rok 2001 oraz z NFOŚiGW w kwocie 12.602 tys. zł na rok 2001. Z możliwości otrzymania pożyczek Spółka nie skorzystała.

Pozwolenie na przebudowę i rozbudowę centralnej oczyszczalni ścieków oraz pompowni głównej w Tomaszowie Maz. Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” uzyskała w dniu 24 sierpnia 2000 r. (decyzja Starosty Powiatu Tomaszowskiego Nr 159/00/T).

W piśmie z dnia 28 listopada 2000 r. Zarząd Miasta Tomaszów Maz. informował Ministra Środowiska m.in., że:

- całością kosztów inwestycyjnych związanych z realizacją Projektu PHARE PL 9907.03, w części gwarantowanej przez stronę polską, obciążono Gminę – Miasto Tomaszów Maz.,
- obecna cena oczyszczania ścieków wynosi 0,90 zł/m³, w tym 20% zysku, a prognozowana cena będzie ulegała wzrostowi w sytuacji braku ścieków z kolektorów opaskowych wokół Zalewu, do ok. 4,0 zł/m³ obciążając mieszkańców Tomaszowa Maz., w którym występuje jeden z najwyższych wskaźników bezrobocia w kraju.

W związku z powyższym Zarząd Miasta wnioskował m.in. o ustalenie priorytetów inwestycyjnych i udzielenie określonemu podmiotowi pełnomocnictwa do realizacji całości Regionalnego Programu PILICA. Wskazał ponadto, że opóźnienia w realizacji Programu

spowodują niedociążenie oczyszczalni i w konsekwencji wysokie koszty eksploatacyjne i ceny usług – zaproponował odpowiednie etapowanie inwestycji (I etap dla potrzeb miasta, II etap zwiększenie przepustowości do wielkości wynikającej z Programu).

W piśmie z dnia 2 marca 2001 r. Prezydent Tomaszowa Maz. informował Ministra Środowiska o braku odpowiedzi na zgłoszone problemy i propozycje.

W lipcu i wrześniu 2001 r. NFOŚiGW wyłonił wykonawców inwestycji modernizacji oczyszczalni ścieków w drodze przetargów (część osadowa). Zawarcie z nimi umów uzależnione zostało przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej od zapewnienia współfinansowania inwestycji z budżetu Miasta Tomaszowa Maz. i innych źródeł w wysokości 7,1 mln EURO oraz przedstawienia przez władze Miasta Tomaszowa Maz. odpowiedniej polityki cenowej odprowadzanych ścieków w stosunku do mieszkańców Miasta.

Nie zostało jednak zawarte porozumienie określające zasady i organizację w zakresie realizacji inwestycji, którego treść zaproponował NFOŚiGW, zobowiązujące Spółkę „Oczyszczalnia Ścieków” do współfinansowania inwestycji, a w przypadku kontynuowania kontraktów po wyczerpaniu funduszy z Programu PHARE – do pokrycia wszelkich płatności na rzecz wykonawców i dodatkowych wydatków. W proponowanym porozumieniu zawarto też zapis zobowiązujący do zapewnienia odpowiedniego efektu ekologicznego dla całego Zbiornika Sulejowskiego. Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” – w związku z brakiem równoległej realizacji budowy kolektorów opaskowych Zbiornika - nie wyraziła zgody na podpisanie porozumienia, zaproponowała natomiast zamieszczenie w jego treści postanowień, że sfinansuje realizację zadania obejmującego część ściekową oczyszczalni, celem uzyskania parametrów ścieków zgodnych z wymogami Unii Europejskiej na odpływie do odbiornika, a nie dla całego Zalewu. Spółka nie otrzymała stanowiska z NFOŚiGW odnośnie proponowanego zapisu.

O niemożności spełnienia warunku z Memorandum Finansowego dotyczącego eliminacji ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do Zbiornika Sulejowskiego, Spółka informowała Ministerstwo Środowiska i NFOŚiGW m.in. pismami z dnia 18 lipca 2001 r. Również Zarząd Miasta Tomaszowa Maz. poinformował o powyższym Ministra Środowiska pismem z 27 sierpnia 2001 r., wnosząc w nim m.in. o odstąpienie od zapisów w Memorandum dotyczących konieczności uzyskania w tej inwestycji efektu ekologicznego w postaci ochrony wód Zbiornika Sulejowskiego. Zapisy Memorandum w tym zakresie nie zostały jednak zmienione.

Zarząd Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. (realizując uchwałę wspólników Nr 3/2001 z dnia 30 lipca 2001 r.) przeprowadził we wrześniu 2001 r. przetarg na roboty budowlane – część ściekowa, dokonując wyboru oferty firmy Budimex S.A. za cenę 23.582.287 zł.

Protokół postępowania przetargowego Zarząd przesłał w dniu 13 września 2001 r. Wspólnikom (Gminie – Miasto Tomaszów Maz. i WFOŚiGW w Łodzi) celem jego zatwierdzenia. Przetarg nie został zatwierdzony, co Prezydent Miasta Tomaszowa Maz. uzasadniał brakiem ostatecznego porozumienia w sprawie kontraktów finansowanych z Funduszu PHARE.

W złożonej informacji Prezydent podał również, że zatwierdzenie przetargu rodziło obowiązek podpisania umowy z wyłonionym wykonawcą, oraz że realizacja inwestycji tzw. „części krajowej” bez zakresu PHARE była niecelowa, gdyż nie stanowiła o jej kompletności. Zarząd Spółki nie podpisał kontraktu z firmą Budimex S.A. argumentując to niepodpisaniem przez Ministra Środowiska dwóch pozostałych kontraktów (na roboty budowlane – część osadowa i dostawę urządzeń do oczyszczalni) stanowiących nierozłączną część całego projektu modernizacji oczyszczalni.

W piśmie Przedstawicielstwa KE z dnia 25 września 2001 r. do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Ochrony Środowiska (załączonego do pisma dyrektora Departamentu Współpracy z Zagranicą NFOŚiGW z tej samej daty) stwierdzono m.in., że „Warunki określone w fiszkach projektu wskazują :

- Współfinansowanie z Budżetu Miasta i in. Źródeł (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska) w wysokości 7,1 miliona Euro. Jak rozumiemy z waszego listu, miasto nie może przedstawić żadnych dokumentów potwierdzających jego udział w projekcie (tj. Kontrakt na roboty inżynierskie lub inne kontrakty wykonawcze, które obejmują pozostały zakres prac).
- Przedstawienie odpowiedniej polityki cenowej w stosunku do mieszkańców miasta, którzy generują ścieki, ustanowionej przez władze miasta Tomaszowa Mazowieckiego, zapewniającej samofinansowanie inwestycji w długoletniej perspektywie. Taki dokument nigdy nie został Delegacji przedłożony”.

uzależniając podpisanie kontraktu wykonawczego przedłożeniem delegacji KE wymienionych dokumentów.

W piśmie z dnia 1 października 2001 r. Zarządu Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” do NFOŚiGW wskazano, że Zarząd Miasta Tomaszowa Maz. już w listopadzie 2000 r. – przy okazji korespondencji w innej sprawie – przekazał Ministrowi Środowiska prognozy cen za

oczyszczalnię ścieków. W korespondencji prowadzonej w październiku 2001 r. z Departamentem Obsługi Funduszy Zagranicznych w Ministerstwie Środowiska, Zarząd Miasta Tomaszowa Maz. stał na stanowisku, że to Pełnomocnik ds. realizacji projektów w tym Ministerstwie nie przekazał ww. prognoz cenowych do Komisji Europejskiej.

Nie został również rozwiązany problem zatrudnienia Inżyniera Kontraktu, zobowiązanego do prowadzenia nadzoru technicznego, finansowego i administracyjnego nad robotami i dostawami ujętymi w kontrakcie.

W dniu 26 czerwca 2000 r. Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW poinformował Spółkę, że Fundusz PHARE sfinansuje koszty zatrudnienia Inżyniera Kontraktu. Natomiast w kwietniu 2001 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska poinformował Prezydenta Miasta Tomaszowa Maz., a w maju 2001 r. ostatecznie potwierdził, że miasto musi sfinansować Inżyniera z własnych środków.

W związku z tym procedury przetargowe podjęto dopiero w czerwcu 2001 r., a ogłoszenie przetargu nastąpiło w sierpniu 2001 r.

Pismem z dnia 18 października 2001 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska poinformował Przewodniczącego Zarządu Miasta Tomaszowa Maz., że w konsekwencji niewypełnienia przez stronę polską podpisania kontraktów ujętych w programie PHARE PL 9907.03 w terminie do 30 września 2001 r. środki w kwocie 8,1 mln EURO nie zostaną przekazane.

Na przygotowanie rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków (m.in. na opracowanie dokumentacji uzupełniającej tj. dotyczącej zagospodarowania osadów i rekultywacji lagun, laboratorium, drogi dojazdowej, przygotowanie dokumentacji przetargowej, organizację przetargów i wynagrodzenie inwestora zastępczego) Spółka wydatkowała ze środków własnych kwotę 591.812 zł. Z uwagi na zaprzestanie realizacji inwestycji w ramach Programu PILICA, znaczna część tych wydatków, tj. ok. 364 tys. zł została bezpowrotnie utracona.

2.6. Ustalenia innych kontroli

2.6.1. Kontrola przeprowadzona w I kw. 2002 r. przez Departament Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego NIK w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, dotycząca wykonania planu finansowego tego Funduszu w 2001 r., w tym wykorzystania środków bezzwrotnych z programów pomocy przedakcesyjnej Unii Europejskiej i wydatków nimi finansowanych, wykazała m.in., że:

- 1) jednym z obszarów działalności NFOŚiGW jest współpraca zagraniczna polegająca na obsłudze przedsięwzięć realizowanych w ramach zagranicznych programów pomocowych powierzonych przez Ministerstwo Środowiska.

Podstawy formalne w tym zakresie reguluje m.in. porozumienie z dnia 8 sierpnia 1994 r. zawarte pomiędzy Ministrem Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa a NFOŚiGW w sprawie przekazania zadań związanych z obsługą programów i projektów finansowanych ze środków bezzwrotnej pomocy Unii Europejskiej, Międzynarodowego Banku Rozwoju i Odbudowy (Banku Światowego) oraz porozumienia dwustronne wynikające z umów międzypaństwowych, m.in. umowa z dnia 6 marca 2001 r. zawarta pomiędzy Ministrem Środowiska a NFOŚiGW w sprawie obsługi projektów inwestycyjnych PHARE PL 9907.02÷0.5.

- 2) z umów planowanych do realizacji w 2001 r. nie została zawarta umowa z beneficjentem projektu PHARE PL9907.03 „Oczyszczalnia ścieków w Tomaszowie Mazowieckim”. Wprowadzenie ostatecznych zapisów i modyfikacji tej umowy możliwe było po zakończeniu wszystkich postępowań przetargowych w ramach projektu, co nastąpiło z końcem września 2001 r. Od wyników przetargów uzależnione w szczególności były zapisy o zobowiązaniu beneficjenta do ewentualnego współfinansowania zawartych kontraktów. Ze względu jednak na niespełnienie przez beneficjenta wymogów zdefiniowanych w Memorandum nie doszło do podpisania kontraktów, mimo zatwierdzenia wyników przetargów. Skutkiem było cofnięcie dofinansowania w wysokości 8,1 mln EURO,
- 3) z-ca dyrektora Departamentu Współpracy z Zagranicą NFOŚiGW w odpowiedzi na następujące pytania kontrolujących:
 - jakie przesłanki merytoryczne na etapie programowania zdecydowały o przyjęciu wniosku złożonego przez Zarząd Spółki z o.o. „Oczyszczalnia Ścieków w Tomaszowie Mazowieckim” o współfinansowanie środkami pomocowymi w ramach funduszu PHARE projektu PL 99-07.03 pt. „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Mazowieckim”,
 - kto jest odpowiedzialny za podjętą decyzję,
 - czy ww. przedsięwzięcie było projektowane w ramach Programu Regionalnego PILICA,
 - czy stanowi to integralną część tego „Programu....”,

wyjaśnił:

„Wniosek zgłoszony przez Zarząd Spółki z o.o. „Oczyszczalnia Ścieków w Tomaszowie Mazowieckim” do współfinansowania środkami pomocowymi w ramach funduszu PHARE podlegał procedurze wyboru opisanej w dokumencie „Explanatory Memorandum to the Environment Investment Projects”. Wyboru projektów dokonywał utworzony w Ministerstwie Środowiska Komitet Sterujący, natomiast ostateczna decyzja należała do Ministra Środowiska. Przedsięwzięcie było projektowane w ramach programu Regionalnego „PILICA”.

2.6.2. Przeprowadzona w I kw. 2002 r. przez ww. Departament NIK kontrola wykonania budżetu państwa w 2001 r. przez Ministerstwo Środowiska w częściach: 22 – Gospodarka Wodna i 41 – Środowisko, w tym w części dotyczącej realizacji w latach 2000-2001 projektu PHARE PL9907.03 – „Oczyszczalnia Ścieków w Tomaszowie Mazowieckim” wykazała m.in., że:

- beneficjentem tego projektu była Spółka z o.o. „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz., której udziałowcem było Miasto Tomaszów Maz.,
- prowadzona przez Ministerstwo Środowiska w 2001 r. korespondencja z ww. beneficjentem, Zarządem Miasta Tomaszów Maz. i z NFOŚiGW w sprawach dotyczących dofinansowania projektu PHARE PL9907.03 wskazywała na brak porozumienia między tymi jednostkami co do możliwości wypełnienia niektórych zapisów Memorandum Finansowego z 1999 r., warunkujących dofinansowanie,
- według NFOŚiGW i Ministerstwa – beneficjent projektu PHARE 9907.03 nie spełnił warunków określonych w Memorandum Finansowym w zakresie współfinansowania tego projektu oraz nie przekazał oficjalnego dokumentu zawierającego prognozy cenowe na oczyszczanie ścieków po modernizacji oczyszczalni w Tomaszowie Maz., co skutkowało niewyrażeniem zgody przez Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej na podpisanie kontraktów na roboty finansowane ze środków PHARE.

III. PRZEBIEG POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁANIA PODJĘTE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

1. Prezes Zarządu „Eko-Consulting” Sp. z o.o. w Piotrkowie Tryb., na podstawie art. 55 ust. 1 ustawy o NIK wniósł zastrzeżenia do protokołu kontroli.

Komisja Odwoławcza w Delegaturze NIK w Łodzi na posiedzeniu jawnym w dniu 7 marca 2002 r. uwzględniła część zastrzeżeń wprowadzając zmiany w treści protokołu kontroli. Prezes Najwyższej Izby Kontroli postanowieniem z dnia 16 lipca 2002 r. zatwierdził uchwałę Komisji Odwoławczej Delegatury NIK w Łodzi.

W celu ustalenia okoliczności i przyczyn niektórych działań byłego WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb., związanych z realizacją Programu Regionalnego PILICA, w trakcie kontroli WFOŚiGW w Łodzi przesłuchano w charakterze świadków czterech członków byłego Zarządu WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. i głównego księgowego.

2. W wyniku przeprowadzonej kontroli skierowano 5 wystąpień pokontrolnych.

2.1. W wystąpieniu do Wojewody Łódzkiego pozytywnie oceniono działania Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego wspomagające ideę realizacji Programu PILICA i w związku z tym nie sformułowano wniosków pokontrolnych.

2.2. W wystąpieniu skierowanym do Marszałka Województwa Łódzkiego Delegatura NIK w Łodzi wnioskuje o spowodowanie spełnienia wymogów wynikających z uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 listopada 2001 r. zatwierdzającej Wojewódzki Program PILICA w zakresie przedstawiania Sejmikowi corocznych informacji o jego realizacji oraz umieszczenia Programu w Kontrakcie Wojewódzkim.

Marszałek Województwa Łódzkiego pismami z 4 kwietnia i 15 maja 2002 r. poinformował Delegaturę NIK w Łodzi, że:

- Zarząd Województwa będzie czynił starania o umieszczenie Wojewódzkiego Programu PILICA w Kontrakcie Wojewódzkim na lata następne, tj. po 2002 roku,
- uruchomiona została procedura przedstawienia Sejmikowi Województwa rocznych informacji o realizacji Programu PILICA,
- uchwałą Zarządu Województwa powołany został Regionalny Komitet Sterujący ds. Wojewódzkiego Programu PILICA, który w dniu 22 kwietnia 2002 r. opracował Regulamin Organizacyjny.

Do zadań Komitetu Sterującego należy m.in.: koordynowanie działań jednostek samorządu terytorialnego dla realizacji zadań przyjętych, ustalanie listy zadań inwestycyjnych i ich

priorytetów, opiniowanie i akceptowanie wniosków składanych przez beneficjentów do funduszy pomocowych, dokonywania okresowych ocen postępu w zakresie określonych celów Programu.

Zarząd Województwa powiadomił również Delegaturę NIK w Łodzi (15 listopada 2002 r.) o wyborze oczyszczalni ścieków w Kolonii Zawada przyjmującej ścieki z kolektorów opaskowych zlewni bezpośredniej Zbiornika Sulejowskiego oraz ustaleniu beneficjenta środków finansowych na realizację Programu, którym został Związek Komunalnych Gmin Nadpilicznych w Sulejowie.

2.3. W wystąpieniu do Prezesa Zarządu WFOŚiGW w Łodzi wnioskowano o:

- rozważenie zasadności przyjęcia przez WFOŚiGW od „Eko-Consulting” Sp. z o.o. rozliczeń wydatkowania dotacji w kwocie 4.000.000 zł,
- skompletowanie dokumentów potwierdzających legalność dofinansowania „Eko-Consulting” Sp. z o.o. w 1998 r. kwotą 500.000 zł przez WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb.,
- zobowiązanie przedstawicieli WFOŚiGW w Łodzi w radach nadzorczych spółek, związanych z realizacją Programu PILICA, do sprawowania nadzoru nad ich działalnością w pełnym zakresie wynikającym z kodeksu spółek handlowych,
- realizowanie przez WFOŚiGW nadzoru właścicielskiego nad spółkami w sposób zapewniający ich współpracę przy wykonywaniu Programu PILICA.

Prezes Zarządu WFOŚiGW w Łodzi pismem z dnia 20 marca 2002 r. wniósł zastrzeżenia do ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu, dotyczących:

- sformułowania, że „Fundusz w Łodzi nie dopełnił obowiązku protokolarnego przejęcia od likwidowanego WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. zinwentaryzowanej dokumentacji jego spraw bieżących z 1998 r.;
- tej części wystąpienia, w której wniesione zostały uwagi do faktu przyjęcia przez WFOŚiGW rozliczeń wydatkowania przez „Eko-Consulting” Sp. z o.o. dotacji na opracowanie dokumentacji technicznej (czyli niezgodnie z przeznaczeniem), udzielonej jej przez były WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. na budowę dwu oczyszczalni ścieków i kolektorów;
- sformułowania, że opracowywana od maja 2001 r. dokumentacja techniczna będzie spełniała założenia zatwierdzonego w listopadzie 2001 r. przez Sejmik Województwa Łódzkiego Programu PILICA po jej ewentualnym zmodernizowaniu, a koszt takiej modernizacji oszacowany został przez Prezesa Zarządu „Eko-Consulting” Sp. z o.o. na 25% kosztów wykonania dokumentacji pierwotnej.

Komisja Odwoławcza w Delegaturze NIK w Łodzi na posiedzeniu jawnym w dniu 3 kwietnia 2002 r. stwierdziła brak podstaw do uwzględnienia dwóch pierwszych zastrzeżeń. Natomiast odnośnie zastrzeżenia trzeciego Komisja Odwoławcza stwierdziła, że w wystąpieniu pokontrolnym błędnie odniesiono uwagę o szacunkowym koszcie ewentualnej „modernizacji” dokumentacji. Dlatego też uwzględniła to zastrzeżenie i w związku z tym z treści wystąpienia pokontrolnego wykreślono odpowiedni fragment. Prezes NIK postanowieniem z dnia 22 maja 2002 r. zatwierdził uchwałę Komisji Odwoławczej Delegatury NIK w Łodzi .

Prezes Zarządu WFOŚiGW w Łodzi poinformował o następującym sposobie realizacji wniosków pokontrolnych:

- „Eko-Consulting” Sp. z o.o. dokonała - w kwietniu 2002 r. - odtworzenia uchwały jej Zgromadzenia Wspólników z dnia 16 października 1998 r., z której wynikało zobowiązanie dla WFOŚiGW w Piotrkowie, jako wspólnika, do dokonania dopłaty do kapitału w wysokości 500.000 zł,
- WFOŚiGW w Łodzi skierował pismo do swoich przedstawicieli w radach nadzorczych spółek zobowiązując ich do sprawowania nadzoru nad działalnością spółek w pełnym zakresie. Zobowiązał również organy spółek do przesyłania na bieżąco sprawozdań finansowych spółek oraz materiałów przekazywanych członkom rad nadzorczych,
- rozważając zasadność przyjęcia od „Eko-Consulting” Sp. z o.o. rozliczeń dotyczących wydatkowania dotacji w wysokości 4.000.000 zł Zarząd WFOŚiGW w Łodzi postanowił przedstawić całość sprawy Radzie Nadzorczej,
- Zarząd WFOŚiGW w Łodzi zadeklarował podjęcie działań stymulujących współpracę Spółek przy wykonywaniu Programu PILICA.

2.4. W wystąpieniu do Prezesa Zarządu „Eko-Consulting” Sp. z o.o. wnioskowano o:

- wypracowanie jednoznacznych zasad i trybu przekazywania dokumentacji projektowej, wykonanej w ramach Programu Regionalnego PILICA, jednostkom ustawowo zobowiązanym do prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej, tj. samorządom gmin,
- rozważenie możliwości wykorzystania dokumentacji dotyczącej modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.

Prezes Zarządu „Eko-Consulting” Sp. z o.o. poinformował Delegaturę, że Spółka przystąpiła do realizacji wniosków pokontrolnych, tzn.:

- w celu wykonania wniosku Zarząd Spółki przygotował projekt harmonogramu prac nad opracowaniem jednoznacznych zasad i trybu przekazywania dokumentacji projektowej wykonanej w ramach Programu Regionalnego PILICA. Projekt ten miał być

przedstawiony do akceptacji Radzie Nadzorczej Spółki. Zarząd Spółki przewidywał, że przyjęcie tego dokumentu nastąpi w 2002 r.,

- w celu wykorzystania dokumentacji dotyczącej modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. Spółka opracowała analizę możliwości wykorzystania projektu i poddano ją niezależnej ocenie. Zarówno z analizy jak i z jej oceny wynikało, że dokumentacja jest aktualna i może być wykorzystana w 90%. Spółka wystąpiła do Zarządu Miasta Tomaszowa Maz. przekazując opracowaną analizę i deklarując przekazanie posiadanej dokumentacji projektowej. Poinformowano jednocześnie, że przekazanie i wykorzystanie tej dokumentacji może nastąpić na podstawie wypracowanych i przyjętych w najbliższej przyszłości zasad i trybu przekazywania dokumentacji projektowej.

Ponadto 19 listopada 2002 r. Prezes Zarządu „Eko-Consulting” Sp. z o.o. poinformował, że:

- na podstawie uchwały Komitetu Sterującego z dnia 8 lipca 2002 r. beneficjentem Wojewódzkiego Programu PILICA ustanowiono Związek Komunalnych Gmin Nadpilicznych, dlatego też sprawa przekazywania samorządom gmin dokumentacji projektowej po tej dacie odnosiła się do Związku obejmującego wszystkie samorządy na obszarze których zaprojektowano etap I a Programu PILICA,
- prace przebiegały zgodnie z harmonogramem i po wykonaniu zadeklarowanych czynności wypracowana została formuła uzyczenia, która godziła stanowisko samorządów do nieponoszenia kosztów za nabycie dokumentacji projektowej ze stanowiskiem Wspólników – mówiącym o niemożności dokonania darowizny,
- WFOŚiGW w Łodzi zlecił opinię prawną na temat zredagowania do końca 2002 r. dokumentu określającego uzyczenie.

2.5. W wystąpieniu do Prezesa Zarządu Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. wnioskowano o:

- rozważenie przejęcia od „Eko-Consulting” Sp. z o.o. dokumentacji dotyczącej rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.,
- wykorzystanie (w miarę możliwości), w przypadku modernizacji oczyszczalni ścieków we własnym zakresie, dokumentacji opracowanej dla potrzeb inwestycji w ramach Regionalnego Programu PILICA.

Zarząd Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. zgłosił zastrzeżenia do zawartych w powyższym wystąpieniu ocen i uwag, dotyczących:

- niewykonania przez Spółkę wniosku pokontrolnego z kontroli z I kw. 2001 r.,

- stwierdzenia, że prowadzone przez Spółkę w 2001 r. działania zmierzające do uzyskania bezzwrotnej pomocy z funduszu PHARE okazały się nieskuteczne,
- stwierdzenia NIK, że wycofanie się Komisji Europejskiej w październiku 2001 r. z finansowego wsparcia modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. nastąpiło z uwagi na to, iż niezawarcie kontraktów na roboty budowlane i dostawy oraz niezatrudnienie inżyniera kontraktu wynikało z przyczyn leżących m.in. po stronie Spółki, tzn. z uwagi na:
 - zbyt późne przystąpienie Spółki do zorganizowania przetargu na roboty budowlane,
 - nieprzekazanie Komisji Europejskiej przez Spółkę i władze Tomaszowa Maz. prognoz cenowych w gospodarce ściekowej.

Komisja Odwoławcza Delegatury NIK w Łodzi po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w dniu 20 marca 2002 r. podjęła uchwałę, którą zgłoszone zastrzeżenia uwzględniła w części dotyczącej:

- a) oceny przyczyn niezawarcia kontraktów na roboty budowlane i dostawy oraz niezatrudnienia inżyniera kontraktu jako leżących po stronie Spółki,
- b) oceny dotyczącej zbyt późnego przystąpienia Spółki do zorganizowania przetargu na roboty budowlane,
- c) uwagi o nieprzekazaniu przez Spółkę i władze Tomaszowa Maz. Komisji Europejskiej prognoz cenowych w gospodarce ściekowej.

W związku z powyższym w wystąpieniu dokonano stosownych zmian.

Pozostałe zastrzeżenia zostały oddalone.

Prezes NIK postanowieniem z dnia 21 maja 2002 r. zatwierdził uchwałę Komisji Odwoławczej Delegatury NIK w Łodzi.

Zarząd Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz. poinformował Delegaturę NIK w Łodzi o realizacji wniosków pokontrolnych:

- zapewnił, że dokumentacja opracowana przez Spółkę „Oczyszczalnia Ścieków” w Tomaszowie Maz., tj. projekty: rekultywacji istniejących lagun, laboratorium, drogi dojazdowej, rozbiórki zbędnych obiektów, zostanie w modernizacji oczyszczalni wykorzystana w pełni, bez względu na to, czy inwestycja zostanie włączona do Wojewódzkiego Programu PILICA, czy też będzie realizowana poza nim;
- podzielił stanowisko Delegatury o wątpliwej przydatności dokumentacji będącej własnością „Eko-Consulting” Sp. z o.o. do wykorzystania jej przez Spółkę „Oczyszczalnia Ścieków”, wobec wycofania się Unii Europejskiej z finansowania

modernizacji oczyszczalni w Tomaszowie Maz. w ramach Regionalnego Programu PILICA.

W wyniku kontroli wykazano efekty finansowe na kwotę 4.061.846 zł, obejmującą m.in. dotację udzieloną przez b. WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. na prawa projektowe 3.697.846 zł oraz nieprzydatną dokumentację techniczną oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Mazowieckim o wartości ok. 364 tys. zł.

Łódź, dnia grudnia 2002 r.

Dyrektor
Delegatury NIK w Łodzi

Henryk **TYTOŃ**

Zatwierdził:
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Zbigniew **WESOŁOWSKI**

Warszawa, dnia 31 grudnia 2002 r.

JB.

KALENDARIUM

Z ustaleń kontroli ostatniej oraz poprzednich (powołanych wyżej) wynika następujący kalendarz działań, dotyczących Programu Regionalnego PILICA:

Rok 1996

W dniu 10 stycznia 1996 r. z inicjatywy Wojewody Piotrkowskiego zawarte zostało porozumienie pomiędzy Prezesem Zarządu NFOŚiGW, Wojewodami Piotrkowskim i Łódzkim oraz reprezentantami Zarządów: Miasta Tomaszów Mazowiecki, Miasta i Gminy Sulejów, Gmin Mniszków, Wolbórz i Tomaszów Mazowiecki. Sygnatariusze zobowiązali się do bezzwłocznego podjęcia działań zmierzających do poprawy czystości wód Zalewu Sulejowskiego (źródło poboru wody pitnej dla potrzeb m. Łodzi) i dorzecza Pilicy, tj. opracowania odpowiedniego programu i jego wspólnej realizacji. Ustalono powołanie przez obu Wojewodów pełnomocnika do spraw opracowania i realizacji programu, a do nadzorowania wykonania tych zadań upoważniono Wojewodę Piotrkowskiego.

W kwietniu 1996 r. Wojewoda Piotrkowski ogłosił przetarg dwustopniowy na opracowanie programu ochrony wód Zalewu Sulejowskiego, obejmującego koncepcję, założenia techniczno-ekonomiczne oraz dokumentację techniczną, przewidując rozpoczęcie inwestycji w 1997 r.

W dniu 31 października 1996 r. Wojewoda Piotrkowski zawarł z wybranym w wyniku przetargu wykonawcą – „SETO” CD.& c. Office S.C. w Łodzi – umowę na opracowanie „Programu ochrony wód Zalewu Sulejowskiego obejmującego teren zlewni bezpośredniej Zalewu i rzekę Pilicę do ujęcia Brzustówka w Tomaszowie Mazowieckim”.

W 1996 r. WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. poniósł wydatki w kwocie 48,8 tys. zł (część opracowania założeń zlewni bezpośredniej Zalewu).

Rok 1997

W dniu 21 lutego 1997 r. „SETO” dostarczyło Wydziałowi Ochrony Środowiska UW w Piotrkowie Tryb. 5-wariantową koncepcję programu, a w dniu 22 kwietnia 1997 r. przedstawiciele Urzędów Wojewódzkich w Łodzi i Piotrkowie Tryb., WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb., Związku Gmin Nadpilicznych i „SETO” zarekomendowali - na podstawie zebranych opinii – realizację wariantu IV koncepcji (przesyłanie ścieków do oczyszczalni w Tomaszowie Maz. i Piotrkowie Tryb.) z modyfikacjami. Założenia techniczno-ekonomiczno-przestrzenne tego wariantu wykonawca – „SETO” przekazał UW w Piotrkowie Tryb. w dniu 1 sierpnia 1997 r.

W dniu 19 września 1997 r. Rada Nadzorcza WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. podjęła uchwałę Nr 203 o utworzeniu jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, z kapitałem 500 tys. zł, pod nazwą „Eko-Consulting”, a jako przedmiot działania ustalono m.in. opracowywanie regionalnych, gminnych i lokalnych programów i planów realizacyjnych ochrony środowiska (akt notarialny z 9 października 1997 r.). Rejestracja Spółki nastąpiła 20 marca 1998 r., a w dniu 16 grudnia 1998 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o wprowadzeniu do aktu założycielskiego zapisu, że przedmiotem działania Spółki jest „przede wszystkim realizacja Regionalnego Programu PILICA obejmującego wszystkiego rodzaju działania inwestycyjne, usługowe i produkcyjne, związane z ekologiczną ochroną rozlewiska rzeki Pilicy”.

W 1997 r. WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. wydatkował 484,1 tys. zł na kontynuację prac nad założeniami Programu.

Rok 1998

W okresie od kwietnia do października 1998 r. Wojewoda Piotrkowski zawarł z „SETO” 5 umów na opracowanie projektów techniczno-budowlanych: oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Tryb. i Tomaszowie Maz. oraz 3 kolektorów lewobrzeżnych, a firmie „FIN-SKOG” z Gdańska zlecił opracowanie projektu i wykonanie strefy ekotonowej wokół Zbiornika za kwotę 993,7 tys. zł (całość zrealizowano do listopada 1998 r.).

Porozumieniem z dnia 23 czerwca 1998 r. - podpisanym w obecności Wojewody Piotrkowskiego przez Prezesa Zarządu WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb., Prezydentów Piotrkowa Tryb. i Tomaszowa Maz., Burmistrza Sulejowa oraz Wójtów Wolborza, Mniszkowa, Sławna i Tomaszowa Maz. - do prowadzenia wszelkich działań zmierzających do zgromadzenia środków finansujących Program wyznaczono WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb.

Oprócz finansowania kosztów zadań zleconych firmom „SETO” i „FIN-SKOG” – WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. w 1998 r. przekazał na rzecz „Eko-Consulting” Sp. z o.o. łącznie 6.000 tys. zł, w tym 500 tys. zł na kapitał założycielski i 5.500 tys. zł jako „dokapitalizowanie” (uchwała Rady Nadzorczej Nr 310 z dnia 15 października 1998 r.). Na podstawie umowy z dnia 28 października 1998 r. WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. przekazał Skarbowi Państwa – Wojewodzie Piotrkowskiemu prawa własności do części dokumentacji technicznej sporządzonej przez „SETO”, o łącznej wartości 2.436,9 tys. zł, pod warunkiem wniesienia jej w formie aportu rzeczowego do „Eko-Consulting” Sp. z o.o., w terminie do 31 grudnia 1998 r.

Kapitał „Eko-Consulting” Sp. z o.o. uległ zwiększeniu o 2.576 tys. zł poprzez ustanowienie nowych udziałów (po 1000 zł każdy) objętych przez Skarb Państwa – 2.436, Miasto Piotrków – 120 oraz 5 gmin i Związek Gmin Nadpilicznych (łącznie 20).

Skarb Państwa reprezentowany był w 1998 r. przez Wojewodę Piotrkowskiego, a od 1 stycznia 1999 r. przez Wojewodę Łódzkiego, który w dniu 3 marca 2000 r. przekazał udziały Skarbu Państwa w Spółce „Eko-Consulting” Ministrowi Skarbu Państwa.

W dniu 7 maja 1998 r. WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. i Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki zawiązali spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pod nazwą „Oczyszczalnia Ścieków” (zarejestrowana w dniu 25 maja 1998 r.), obejmując odpowiednio 15 i 30 udziałów po sto złotych każdy.

Z dniem 1 lipca 1998 r. Gmina Miasto Tomaszów Maz. wydzierżawiła Spółce „Oczyszczalnia Ścieków” teren, budynki i urządzenia oczyszczalni ścieków, które zakupiła (30.06.1998 r.) jako część masy upadłościowej ZWCh „Wistom” w Tomaszowie Maz.

Od 29 grudnia 1999 r. Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” stała się użytkownikiem wieczystym nieruchomości gruntowej oraz właścicielem budynków i urządzeń wchodzących w skład oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz.

We wrześniu 1998 r. Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” złożyła wniosek o dofinansowanie ze środków NFOŚiGW modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz., na który otrzymała odpowiedź, że został on wstępnie zakwalifikowany „do zgłoszenia do Programu PHARE na 1999 r.” z żądaniem pilnego wypełnienia załączonego formularza wniosku. W dniu 19 października 1998 r. Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” przekazała do NFOŚiGW wypełniony formularz, w którym zapotrzebowanie na środki PHARE określono w wysokości 7.617.274 ECU (50% przewidywanych nakładów). Pismem z 3 grudnia 1998 r. Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW powiadomił wnioskodawcę, iż wniosek „z naniesionymi uwagami Komisji Europejskiej” przesłano do Ministerstwa Ochrony Środowiska celem dalszej oceny.

W dniu 2 grudnia 1998 r. WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. zwiększył kapitał zakładowy Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” o kwotę 3.136,8 tys. zł z przeznaczeniem na zakup od Miasta Tomaszowa Maz. 1/3 dzierżawionej oczyszczalni ścieków.

W 1998 r. wydatki wyniosły 12.777, 2 tys. zł, w tym WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb. – 12.582,6 tys. zł oraz WFOŚiGW w Łodzi – 194,6 tys. zł.

Rok 1999

Z dniem 1 stycznia 1999 r. zadania dotyczące wojewódzkich programów ochrony środowiska przeszły do kompetencji samorządu województwa. Likwidacji uległ WFOŚiGW w Piotrkowie Tryb., którego następcą prawnym został WFOŚiGW w Łodzi.

W dniu 25 maja 1999 r. Sejmik Województwa Łódzkiego podjął uchwałę popierającą ideę realizacji Programu i zobowiązał Zarząd Województwa do powołania Społecznej Rady Programu Pilica oraz kontroli „realizacji Programu przy udziale wszystkich zainteresowanych” - Radę Społeczną powołano w dniu 30 stycznia 2001 r.

Uchwałami NZW z 30 września oraz 23 listopada 1999 r. podwyższono kapitał Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” odpowiednio o 6.368,7 tys. zł poprzez objęcie udziałów przez wspólnika Gminę Miasto Tomaszów Maz. aportem w postaci 2/3 zabudowanej nieruchomości oczyszczalni ścieków oraz o 691,6 tys. zł, przekazane przez WFOŚiGW w Łodzi celem sfinalizowania nabycia współwłasności 1/3 oczyszczalni ścieków.

W „Memorandum Finansowym” z dnia 31 grudnia 1999 r. ujęto m.in. projekt PL 9907.03 „Oczyszczalnia ścieków w Tomaszowie Mazowieckim”, w ramach którego przewidziano środki PHARE w wysokości 8,1 mln EURO. Jednostką Wdrażającą, odpowiedzialną za realizację projektu ustanowiono NFOŚiGW, a wśród uwarunkowań wymieniono m.in. współfinansowanie z budżetów lokalnych i innych źródeł, wprowadzenie w Tomaszowie Maz. odpowiedniej polityki cen za odprowadzanie ścieków oraz zakończenie kontraktowania projektu do 30 września 2001 r. Memorandum ze strony Rządu Polskiego podpisał Paweł Samecki, reprezentujący Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.

W 1999 r. wydatki WFOŚiGW w Łodzi wyniosły 718,4 tys. zł, z czego na dokapitalizowanie Spółki „Oczyszczalnia Ścieków” przekazano 691,6 tys. zł.

Rok 2000

W okresie od czerwca do listopada 2000 r. „Eko-Consulting” Sp. z o.o. udostępniła do wglądu Spółce „Oczyszczalnia Ścieków” dokumentację modernizacji oczyszczalni.

Na wniosek Zarządu WFOŚiGW w Łodzi Rada Nadzorcza uchwałą z 28 sierpnia 2000 r. wyraziła zgodę na wniesienie do „Eko-Consulting” Sp. z o.o. kwoty do wysokości 7.000 tys. zł na opracowanie kompletnej dokumentacji kolektorów biegnących po prawej stronie Zbiornika i objęcie nowych udziałów w podwyższonym w ten sposób kapitale zakładowym. Kapitał zakładowy Spółki w grudniu 2000 r. wynosił 11.076 tys. zł.

W 2000 r. WFOŚiGW w Łodzi wydatkował 7.000 tys. zł.

Rok 2001

Uchwałą z 30 stycznia 2001 r. Sejmik Województwa Łódzkiego zobowiązał Zarząd Województwa m.in. do przedłożenia projektu Wojewódzkiego Programu PILICA (jako zmodyfikowanej formy Programu Regionalnego PILICA) do 30 czerwca 2001 r., jednak na wniosek Zarządu z dnia 14 sierpnia 2001 r. termin przedłużono do 30 listopada 2001 r.

Przy piśmie z 29 marca 2001 r. (data wpływu – 2 lipca 2001 r.) NFOŚiGW przesłał Spółce „Oczyszczalnia Ścieków” wzór porozumienia mającego stanowić „podstawę naszych wzajemnych relacji”. W odpowiedzi (pismo z 11 lipca 2001 r.) Spółka „Oczyszczalnia Ścieków” zgłosiła zastrzeżenia do przedstawionych propozycji – dalsza korespondencja w tej sprawie nie doprowadziła do uzgodnienia stanowisk.

W czerwcu i lipcu 2001 r. trwała korespondencja pomiędzy Zarządem Miasta Tomaszowa Mazowieckiego i „Eko-Consulting” Sp. z o.o. w sprawie zbycia dokumentacji projektowej oczyszczalni.

Pismem z 9 października 2001 r. Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce poinformowało Sekretarza Stanu w Ministerstwie Ochrony Środowiska o wycofaniu finansowego wsparcia dla projektu PL 9907.03 „Oczyszczalnia ścieków w Tomaszowie Mazowieckim”.

W dniu 27 listopada 2001 r. Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą Nr XXXVI/438/2001 zatwierdził Wojewódzki Program PILICA i zalecił umieszczenie go w Kontrakcie Wojewódzkim na lata po 2002 roku.

W Wojewódzkim Programie PILICA, w związku z wycofaniem wsparcia finansowego ze środków PHARE, na rozbudowę oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Maz. przewidziano rozwiązanie alternatywne – lokalizację oczyszczalni ścieków w Kolonii Zawada (zamiast w Tomaszowie Maz.).

W 2001 r. WFOŚiGW w Łodzi nie ponosił wydatków związanych z realizacją Programu PILICA, a nakłady na ten cel Wojewódzkich Funduszy w Piotrkowie Tryb. i Łodzi w latach 1996-2000 wyniosły łącznie 21.576,5 tys. zł, w tym 548 tys. zł na spłatę od kredytu zaciągniętego przez Miasto Tomaszów Maz. na zakup oczyszczalni ścieków.

WYKAZ**osób pełniących funkcje publiczne, których kompetencje wiązały się z realizacją
Regionalnego Programu PILICA**

1. **Stanisław Żelichowski** – Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (1993-1997),
2. **Jan Szyszko** - Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (1997-1999),
3. **Antoni Tokarczuk** – Minister Środowiska (1999-2001),
4. **Stanisław Żelichowski** – Minister Środowiska (od 2001),
5. **Marek Michalik** – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska w okresie 1997-2001. Do jego zadań należała m.in. współpraca z międzynarodowymi instytucjami finansowymi i samorządem terytorialnym,
6. **Sławomir Skrzypek** – zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW (11.1997 - 03.2000)
7. **Stanisław Witaszczyk** – Wojewoda Piotrkowski (1994-1997)
8. **Grzegorz Stępiński** – Wojewoda Piotrkowski (1997-1998)
9. **Andrzej Pęczak** – Wojewoda Łódzki (1994-1997)
10. **Mirosław Marcisz** – Wojewoda Łódzki (1997-1998)
11. **Michał Kasiński** – Wojewoda Łódzki (1998-2001)
12. **Krzysztof Makowski** – Wojewoda Łódzki (2001 – nadal)
13. **Waldemar Matuszewicz** – Marszałek Województwa Łódzkiego (11.1998 – 01.2001)
14. **Mieczysław Teodorczyk** – Marszałek Województwa Łódzkiego (02.2001 – nadal)
15. **Krystyna Ozga** – Członek Zarządu Województwa Łódzkiego (1998 – nadal)

WYKAZ PODSTAWOWYCH AKTÓW PRAWNYCH

1. Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196, ze zm.)
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1014 ze zm.)
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 ze zm.)
7. Ustawa z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz.U. Nr 48, poz. 550 ze zm.)
8. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. - Kodeks Handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.)
9. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.).
10. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. z 1999 r. Nr 3, poz. 17).